

**KARTOITUS NUORTEN TOIVEISTA JA TARPEISTA
OHJAAMON TOIMINNALLE**

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Sosionomikoulutus

Syksy 2021

Milla Huovinen

Sosionomikoulutus

Tiivistelmä

Tekijä Milla Huovinen

Vuosi 2021

Työn nimi Kartoitus nuorten toiveista ja tarpeista Ohjaamon toiminnalle

Ohjaaja Liisa Harakkamäki

Ohjaamot ovat nuorille suunnattuja monialaisia matalan kynnyksen palvelupaikkoja. Opinnäytetyössä kartoitettiin nuorten toiveita ja tarpeita Etelä-Pirkanmaan Ohjaamotoiminnan suunnittelun ja kehittämisen tueksi. Tutkimus toteutettiin PoVer - hankkeen (ESR) toimeksiantona. Opinnäytetyön keskeiset käsitteet olivat nuori, nuoruus, osallisuus, sekä asiakaslähtöisyys ja palvelumuotoilu. Tutkimus toteutettiin Webropol-kyselynä alueen 2. asteen, toisen vuosikurssin 18–29-vuotiaille opiskelijoille sekä alueen työpajojen 18–29-vuotiaille osallistujille.

Tuloksista ilmeni, että nuoret toivovat saavansa Ohjaamossa ohjausta ja neuvontaa ammattiin ja opiskeluihin liittyvissä aiheissa. Lisäksi he toivovat ohjausta ja neuvontaa erityisesti talous- ja velkaneuvonta-asioissa, erilaisten lomakkeiden täyttämässä, asumiseen liittyvissä asioissa sekä mielen hyvinvointiin ja mielenterveyteen liittyvissä aiheissa. Tutkimustulokset antavat suuntaviivoja Ohjaamotoiminnan toteuttamiselle ja mahdollisille jatkotutkimuksille sekä toimivat peilauspintana jo tehdyille toimintaratkaisuille.

Nuorten toiveet ja tarpeet osoittautuivat olevan alueen nuorilla hyvin samankaltaisia kuin nuorilla muuallakin Suomessa. Palveluiden suunnittelussa ja kehittämässä on kuitenkin tärkeää kuulla juuri kohderyhmän nuoria. Nuorten osallistuminen suunnitteluun on tärkeää palveluiden kehittämisen kannalta, mutta myös nuoren osallisuuden toteutumisen vuoksi.

Avainsanat Asiakaslähtöisyys, kehittäminen, nuori, Ohjaamo, osallisuus.

Sivut 55 sivua ja liitteitä 8 sivua

Degree programme in Social Services

Abstract

Author Milla Huovinen

Year 2021

Subject Survey of youth's needs and hopes for One-Stop Guidance Center

Supervisors Liisa Harakkamäki

The aim of the thesis was to survey young people's needs and wishes for the one-stop guidance center in southern Pirkanmaa. The survey also enhanced young people's inclusion. The thesis results provide guidelines for the development of the one-stop guidance center and for possible further research; and they also enable the reflection on already made operational solutions.

The key concepts of the thesis consist of young people, youth, participation, customer orientation and service design. The research was carried out as a Webropol survey among young people aged 18–29 years in the Pirkanmaa region. The respondents were either second-year students of vocational or general secondary schools or participants of the youth workshops. The survey was commissioned by the PoVer project (ESF).

The results of the thesis showed that young people hope to receive guidance and counseling in the one-stop guidance center on topics related to their profession and studies. In addition, they seek guidance and counseling, especially concerning financial and debt counseling, filling in various forms, housing-related matters and issues related to mental well-being and mental health.

Reflecting on previous research, the wishes and needs of young people are very similar throughout Finland. However, it is also important to consult young people when planning and developing youth services in the area. The participation of young people is important for the development of the service, but also in order that the young people themselves feel included.

Keywords Customer orientation, development work, One-Stop Guidance Center, participation, young

Pages 55 pages and appendices 8 pages

Sisälllys

1	Johdanto	1
2	Työelämäyhteys.....	2
2.1	PoVer-hanke (ESR) kehittää ja toteuttaa	2
2.2	Ohjaamo on monialainen palvelupiste	3
3	Keskeiset käsitteet.....	4
3.1	Nuoruus on mahdollisuuksien aikaa	5
3.2	Osallisuus on syrjäytymisen vastavoima.....	6
3.3	Asiakaslähtöisyys suuntaa kohti parempia palveluita	8
3.4	Palvelumuotoilulla sujuvoitetaan palveluita	10
4	Aiempiä tutkimuksia.....	10
5	Tutkimuksen tavoite ja tutkimusmenetelmät.....	13
5.1	Tutkimuksen tavoite ja tarkoitus	13
5.2	Kvantitatiivinen tutkimus.....	14
5.3	Kyselytutkimus	15
5.4	Aineiston hankinta	15
5.4.1	Tutkimuksen kohderyhmän määrittely.....	16
5.4.2	Kyselylomakkeen teemojen valikoituminen	16
5.4.3	Kyselylomakkeen ja saatekirjeen laatiminen	18
5.4.4	Kyselyn toteutus.....	19
5.5	Aineiston analyysi	20
5.6	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	22
6	Tulokset	23
6.1	Vastanneiden perustiedot	24
6.2	Ensisijainen Etelä-Pirkanmaan Ohjaamo-valinta	24
6.3	Nuorten toiveet työllisyyteen ja opiskeluun liittyen	25
6.4	Nuorten toiveet hyvinvoinnin edistämiseen liittyen	27
6.5	Mieluisimmat yhteydenpitoväylät	29
6.6	Todennäköisimmät asiointiajat.....	30
6.7	Mieluisin asiointimuoto	31
6.8	Nuorten muut toiveet Ohjaamon toiminnalle.....	32
7	Johtopäätökset	32
8	Pohdinta	35
	Lähteet.....	38

Kuvat, taulukot ja kaavat

Kuva 1. Opiskelu- ja työllisyysmahdollisuuksien edistäminen	26
Kuva 2. Opiskelu- ja työllisyysmahd. edistäminen ensisij. Ohjaamoiden mukaan.....	27
Kuva 3. Hyvinvointia edistävät aiheet	27
Kuva 4. Hyvinvointia edistävät aiheet jaoteltuina Ohjaamokohtaisesti	29
Kuva 5. Mieluisimmat yhteydenpitokanavat.....	30
Kuva 6. Todennäköisimmät asiointiajat	31
Kuva 7. Mieluisin asiointimuoto	31

Liitteet

Liite 1	Kysymykset kehittämistiimiläisille
Liite 2	Kyselyn saatekirje
Liite 3	Kysymyslomakkeen kysymykset
Liite 4	Kyselyn saatekirjeen PDF-liite
Liite 5	Aineistonhallintasuunnitelma
Liite 6	Infografiikka

1 Johdanto

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen (2019) hallitusohjelman tavoitteina on muun muassa torjua eriarvoisuutta osallisuudella sekä kartoittaa syrjäytymisen riskitekijöitä ja löytää keinoja niihin vaikuttamiseen. Erityisesti nuorten osallisuutta halutaan kasvattaa ja kehittää erilaisia digitaalisia keinoja nuorten kuulemisen tueksi. Hallitusohjelmassa on lisäksi asetettu tavoitteeksi vahvistaa nuorten valtakunnallista Ohjaamo-palvelua. (Valtioneuvosto, 2019)

Etelä-Pirkanmaalla toteutetaan 2020–2022 alueen kuntien kanssa yhteistyössä ESR-rahoitteinen PoVer-hanke. Hankkeen yhtenä tavoitteena on aloittaa alueella Ohjaamo-toiminta ja näin parantaa nuorten työllistymistä. Ohjaamoiden toiminnan peruspilarina on, että toiminta on aidosti nuorten toiveisiin ja tarpeisiin vastaavaa. Nuorten itsensä kuuleminen on avainasemassa Ohjaamo-toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. (PoVer-hanke, n.d.; TEM, 2018)

Tämä tutkimus toteuttaa Ohjaamoiden perusteissa määriteltyä nuorten suunnitelmallista osallisuutta ja osallisuuden tukemista sekä Nuorisolain (1285/2016 § 2) edellyttämän nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämistä. Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa Etelä-Pirkanmaan Ohjaamon kohderyhmän nuorten toiveita ja tarpeita alueen Ohjaamoiden toiminnalle. Tutkimus toteutettiin digitaalisesti Webropol-kyselyllä, jonka kehittämiseen osallistui Ohjaamon kohderyhmään kuuluvia nuoria sekä Etelä-Pirkanmaan Ohjaamoiden työntekijöitä. Tutkimuksen tuloksia hyödynnetään alueen Ohjaamoiden kehittämistyössä ja toiminnan suunnittelussa.

2 Työelämäyhteys

Tutkimus toteutettiin työelämälähtöisenä yhteistyönä. Tässä luvussa esitellään yhteistyötaho sekä avataan valtakunnallista Ohjaamo-kontekstia.

2.1 PoVer-hanke (ESR) kehittää ja toteuttaa

Pover-hankkeen hankepäällikkö Kaisa Lahtinen on henkilökohtaisena tiedonantona avannut hankkeen taustaa ja tavoitteita. Etelä-Pirkanmaalla aloitti alkuvuodesta 2020 PoVer-hanke (ESR), jonka yhtenä tavoitteena on kuntatoimijoiden kanssa yhteistyössä aloittaa ja kehittää alueella Ohjaamo-toimintaa. Hankkeen tavoitteena on vuoden 2021 aikana avata alueen kolmeen kuntaan Ohjaamot. Yhdessä nämä kolmen kunnan toimipisteet muodostavat Ohjaamo Etelä-Pirkanmaan. Tutkimus toteutettiin tämän hankkeen toimeksiantona. (K. Lahtinen, henkilökohtainen tiedonanto, 12.2.2021)

Ohjaamo Etelä-Pirkanmaan toimipisteet tulevat toimimaan tiiviissä yhteistyössä ja samankaltaisesti. Alueen kunnat ovat kuitenkin erityyppisiä keskenään muun muassa kooltaan, rakenteeltaan ja sijainniltaan. Jokaisen toimipisteen sisältöjä ja palveluita tarkastellaan ja kehitetään yhtenäisesti, mutta myös siten, että ne vastaavat jokaisen kunnan nuorten palvelutarpeisiin. (K. Lahtinen, henkilökohtainen tiedonanto, 12.2.2021)

Jokaisen Ohjaamo Etelä-Pirkanmaan kunnan Ohjaamon kehittämiseen ja toteuttamiseen on koottu monialainen kehittämistiimi. Tiimissä on mukana pääasiassa kuntien toimijoita, jotka työskentelevät alle 30-vuotiaiden kanssa. Jokaiseen kuntaan kootaan myös nuorista koostuva kehittäjätiimi/asiakasraati. Vuoden 2020 aikana Ohjaamotoimintaa taustoittavaa kehittämistyötä on toteutettu monipuolisesti. Yhtenä osana on ollut kunnissa jo toimiville nuorten ryhmille pidetyt kehittämistyöpajat. Kehittämistyöpajoissa on esitelty hanketta, Ohjaamon toimintaa yleisesti sekä koottu nuorilta ajatuksia ja toiveita Ohjaamoiden sisällöistä. (K. Lahtinen, henkilökohtainen tiedonanto, 12.2.2021)

Koska PoVer -hankkeen painotus on kehittämistyössä ja Ohjaamoiden peruseriaatteena on vastata aidosti nuorten palvelutarpeeseen, hankkeessa virisi ajatus selvittää nuorten palvelutarpeita vielä tarkemmin, yksityiskohtaisemmin ja laajemmalla otannalla. Syntyi tarve

toteuttaa kysely alueen alle 30-vuotiaille. Kyselyllä tahdottiin tuottaa lisätietoa Ohjaamoiden asiakaslähtöisen toiminnan suunnittelun ja kehittämistyön tueksi. (K. Lahtinen, henkilökohtainen tiedonanto, 12.2.2021)

PoVer (ESR) on UrAVa ry:n hanke, joka toimii Etelä-Pirkanmaan alueella. Rahoittajina ovat alueen kolme kuntaa sekä Euroopan sosiaalirahasto. Hankkeen yhtenä tavoitteena on suunnitella, kehittää ja aloittaa alle 30-vuotiaille suunnattua Ohjaamotoimintaa. Tavoitteena on myös kehittää kuntarajoja ylittävää verkosto- ja yritysyhteistyötä sekä suunnitella ja ottaa käyttöön monipuolisesti uudenlaisia keinoja työn ja tekijän kohtaamiseen, luoda vahvaa yritysyhteistyötä sekä suunnitella ja ottaa käyttöön työpaikkarekisteri. Lisäksi tavoitteena on kartoittaa, suunnitella ja mallintaa palvelupolkuja. Kyseessä on kehittämishanke, joka suunnittelee ja kehittää uudenlaisia keinoja työllistämisen tueksi yrittäjille sekä työllistymisen tukemiseksi työkäisille. Hankkeeseen sisältyy myös sosiaalisuuteen ja osallisuuteen liittyvää kehittämistyötä. (PoVer, 2020)

PoVer-hankkeen ensimmäisen toimintavuoden aikana on perustettu Ohjaamo Etelä-Pirkanmaa, johon kuuluvat Ohjaamo Urjala, Ohjaamo Akaa ja Ohjaamo Valkeakoski. Jokaisessa kunnassa tulee vuoden 2021 aikana toimimaan fyysinen Ohjaamon palvelupaikka. (PoVer, n.d.; K. Lahtinen, henkilökohtainen tiedonanto, 12.2.2021)

2.2 Ohjaamo on monialainen palvelupiste

Ohjaamo on kaikille alle 30-vuotiaille suunnattu matalan kynnyksen palvelupaikka.

Ohjaamoita on toiminnassa noin 70, ja ne sijoittuvat laajasti ympäri Suomen.

Valtakunnallisina tavoitteina on helpottaa nuorten työhön, koulutukseen tai muuhun toimintaan siirtymistä. Ohjaamoita luotsaa ESR-rahoitteinen valtakunnallinen Kohtaamo -hanke, joka ohjaa ja tukee uusia ja olemassa olevia Ohjaamoita. (TEM, 2018; Eura, 2021)

Ohjaamot edistävät nuorten osallisuutta, toimintakykyä ja elämäntilannetta. Tarkoituksena on tarjota nuorille monenlaista maksutonta apua, tietoa, neuvontaa ja ohjausta koulutukseen, työllistymiseen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Palvelua on saatavilla fyysisissä toimipisteissä, puhelimitse sekä verkon välityksellä. Toimintamalli rakentuu monialaisesti henkilökohtaisesta ohjauksesta, eri hallinnonalojen peruspalveluista ja laajasta

yhteistyöverkostosta. Ohjaamossa voivat toimia monialaisessa yhteistyössä julkinen sektori, yksityinen ja kolmas sektori. Nuori voi hyödyntää palveluita ajanvarauksella tai ilman ajanvarausta. (TEM, 2018, ss 2–3; Valtari ym., 2020, s. 8)

Ohjaamoiden toiminnan suuntaviivoiksi ja laadun takeeksi on Ohjaamoiden valtakunnallisessa ohjausryhmässä määritelty Ohjaamotoiminnan perusteet, joiden tulee toteutua kaikissa Ohjaamoissa. Ohjaamon tunnuspiirteiksi mainitaan muun muassa, että nuorten osallisuus toiminnan kehittämisessä tulee olla suunnitelmallista. Lisäksi perusteissa määritellään, että Ohjaamossa on oltava osaamista neuvon palvelutarpeen arvioinnissa ja palveluohjauksessa, urasuunnittelussa ja työnhaussa, elämän- ja arjenhallinnassa, fyysisessä ja psyykkisessä hyvinvoinnissa, osaamisen kehittämisessä ja koulutusmahdollisuuksissa, osallisuuden tukemisessa sekä toimeentulossa ja asumisessa. Kaikista näistä edellä mainituista koostuu Ohjaamoiden niin sanottu palvelutarjotin, jonka tarkemmat sisällöt muodostuvat paikallisten tarpeiden mukaan. (TEM, 2018)

Käytännön toiminnan sisällöt ja toimintamuodot vaihtelevat Ohjaamoittain tilanteiden ja tarpeiden mukaisesti. Tässä tutkimuksessa **sisällöllä** tarkoitetaan kaikkea Ohjaamoissa toteutettavaa asiakkaille tarkoitettua toimintaa. Sisältö voi olla esimerkiksi avointa oleilua, asiantuntijoiden tapaamista ajanvarauksella tai ilman ajanvarausta, erilaisia ryhmätoimintoja, kilpailuja, vierailuja yrityksissä tai harrastusesittelyjä. **Aihealueilla** tässä tutkimuksessa tarkoitetaan Ohjaamon toiminnan sisällöissä käsiteltäviä aiheita ja teemoja. Näitä voivat olla muun muassa ammatinvalinta-asioissa neuvonta, opinnoissa ohjaaminen, arjenhallintaan liittyviä ohjauksia tai vapaa-ajanmahdollisuuksien esittelyjä.

Toimintamuodolla tässä tutkimuksessa viitataan erilaisten sisältöjen toteuttamisen muotoihin ja tapoihin Ohjaamoissa. Muodot voivat vaihdella esimerkiksi yksilötapaamisista laajoihin ryhmäkokoontumisiin tai olla jotain siltä väliltä. Toimintamuotoihin liittyvät myös toimintojen toteuttamisen erilaiset kanavat. Esimerkiksi erilaiset sähköiset kanavat ovat yksi Ohjaamon palveluiden toteuttamisen muoto. (Nuorisotakuu, 2014, s.1)

3 Keskeiset käsitteet

Kuten luvussa kaksi kuvattiin, Ohjaamoiden palvelut pyrkivät vastaamaan nuorten tarpeisiin. Tämä tutkimus kartoittaa nuorten tarpeita Ohjaamo Etelä-Pirkanmaan alueella. Seuraavissa

luvuissa avataan tutkimuksen kannalta keskeiset käsitteet. Käsitteistä muodostuu tietoperusta, joka rakentuu osallisuudesta ja Ohjaamoiden perustana olevasta asiakaslähtöisyydestä. Tutkimuksen keskiössä ovat nuoret ja nuoruus elämänvaiheena. Luvun viimeisessä alaluvussa avataan lyhyesti myös palvelumuotoilun käsitettä. Tutkimus ei suoranaisesti perustu palvelumuotoilun teoriaan, mutta asiakaslähtöisessä palveluiden suunnittelussa on elementtejä myös palvelumuotoilun kentältä, joka kulkee tutkimuksessa tausta-ajatuksena.

3.1 Nuoruus on mahdollisuuksien aikaa

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat alle 30-vuotiaat, joista tässä tutkimuksessa käytetään termiä nuori. Nuoren määrittelystä on erilaisia versioita riippuen määrittelevästä tahosta. Osassa määritelmistä menevät päällekkäin lapsi ja nuori; osassa määritelmissä yli 18-vuotiaat koetaan aikuisiksi tai nuoriksi aikuisiksi.

Nuorisolaki (1285/2016) määrittelee kunnissa tuotettavan nuorisotyön piiriin kuuluvan kaikki alle 29-vuotiaat. Sosiaalihuoltolain (1301/2014) määrittelemien kunnallisten sosiaalipalvelujen ja niihin sisältyvien tukipalveluiden sekä niihin liittyvien muiden toimien piirissä, nuoreksi määritellään 18–24-vuotiaat. Ohjaamotoiminnassa käytetään termin nuori lisäksi käsitettä nuori aikuinen. Ohjaamotoiminnan piiriin kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat riippumatta palvelutarpeesta. (Nuorisolaki, 1285/2016; Sosiaalihuoltolaki 1301/2014; Kohtaamo, 2020; Valtakari ym. 2020; TEM, 2018)

Nuorisotutkimusseuran vuonna 2013 tekemän tutkimuksen mukaan suomalaisten nuorten oma kokemus nuorena olemisesta alkaa noin 10-vuotiaana ja päättyy noin 20-vuotiaana. Tuloksista ilmeni, etteivät rajat lapsuuden ja nuoruuden, tai nuoruuden ja aikuisuuden välillä liity nuorten kokemuksen mukaan mihinkään selkeisiin tiettyihin elämäntilanteisiin. Myöskään 18-vuotiaaksi tulo ei nuorten oman kokemuksen mukaan tarkoita aikuistumista. Aikuisuuden tunnuspiirteiksi nuoret kokivat muun muassa kyvyn huolehtia taloudellisesti itsestään, parisuhteessa oleminen sekä lapsen saaminen. (Nuorisotutkimusseura, 2013, ss. 14–17)

Nuoruusiässä ihmisessä tapahtuu muutoksia monitasoisesti ja moniulotteisesti. Muutoksiin joutuvat niin psykologiset, biologiset kuin sosiaalisetkin tekijät. Nuoruusiässä myös nuoren positio ja rooli suhteessa yhteiskuntaan ja muihin ihmisiin on murroksessa. Muutokset suuntaavat kohti aikuisuutta, mikä usein saavutetaan noin 30-vuotiaana. Aikuisuuden tunnuspiirteinä on ajateltu olevan ajattelun abstraktisuuden ja loogisuuden kehittymisen, irtautumisen lapsuudenperheestä, taloudellisen itsenäistymisen ja parisuhteen sekä perheen perustamisen. (Nurmi, 2001, s. 256)

Psykologi Tony Dunderfelt (2011) on kuvailut nuoruuden kehitystehtävää kehityspsykologi Erik H. Eriksonin kehitysteorian mukaisesti: nuoruuden keskeisenä kehitystehtävänä on rakentaa oma identiteetti. Identiteetin rakentamiseen kuuluvat muun muassa valinnat opiskelupolusta ja ammatista. Identiteetin rakentamiseen liittyy myös vahvasti elämäkatsomuksellista pohdintaa ja usein nuoruutta värittääkin vahva idealistisuus. (Dunderfelt, 2011, s. 237)

Veikko Aalberg ja Martti Siimes (2007) ovat kuvailleet nuoruutta mahdollisuuksien aikana. Nuoruuden päämääränä on heidän mukaansa autonomian saavuttaminen ja irrottautuminen lapsuuden vanhemmista. Ulkoiset ja sisäiset paineet luovat nuoruuden kehitysvaiheeseen jännitettä, joka auttaa nuorta kasvamaan ja kehittymään. Vanhemmista irrottautuminen suuntaa nuorta kohti omia ikätovereitaan, ja vertaisryhmät tulevat nuorelle tärkeiksi. Nuori tarvitsee ikätovereita ja ryhmää kehittyäkseen. Yksinäisyyden kokemukset häiritsevät nuoren psyykkistä kehitystä. (Aalberg & Siimes, 2007, s. 71)

Nuoruuden muutokset ja kehitystehtävät näkyvät myös tarpeissa ja aiheissa, joiden teemoilta nuoret tulevat erilaisten ohjaus- ja neuvontapalveluiden piiriin. Suomen nuorisotilastojen mukaan vuonna 2019 nuorten yksilöasiointien aiheet ohjaus- ja neuvontapalveluihin liittyivät useimmiten työhön ja yrittäjyyteen, koulutukseen ja opiskeluun sekä hyvinvointiin ja terveyteen. (Nuorisotilastot, n.d.)

3.2 Osallisuus on syrjäytymisen vastavoima

Ohjaamoiden yhtenä keskeisimpänä toimintaperiaatteena on tukea nuorten osallisuutta. Jarmo Nieminen (2017) on kirjoituksessaan tarkastellut, millaista osallisuutta Ohjaamot

mahdollistavat. Hänen mukaansa osallisuuden toteutuminen voidaan Ohjaamotoiminnassa jakaa kahteen eri näkökulmaan: sosiaalisen osallisuuden sekä asiakasosallisuuden näkökulmiin. Hänen mukaansa sosiaalisen osallisuuden voidaan ajatella olevan nuoren pääsyä toimimaan, vaikuttamaan ja olemaan mukana erilaisissa sosiaalisissa verkostoissa. Lisäksi sosiaalinen osallisuus on mukanaoloa työmarkkinoilla, instituutioissa ja erilaisissa palveluissa. Asiakasosallisuus sen sijaan toteutuu Ohjaamoissa nuorten mahdollisuutena osallistua Ohjaamon toimintojen suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. (Nieminen 2017, s. 42)

Myös Elina Nivala ja Sanna Rynnänen (2019) ovat todenneet osallisuuden olevan osallistumista ja osallistujan mahdollisuutta vaikuttaa. Heidän mukaansa osallisuudeksi tulkittava suhde syntyy johonkin kuulumisesta, osallistumisesta ja kuulumisen tunteesta. Kuuluminen jonnekin ja merkityksellinen rooli osana yhteisöä ja yhteiskuntaa on ihmisen hyvinvoinnin peruselementtejä. Konkreettiset tulokset osallistumisen seurauksena ovat tärkeitä osallisuuden kokemuksen syntymisessä. (Nivala & Rynnänen, 2019, ss. 323, ss. 450; Horelli ym., 2008, s. 222)

Osallisuuden toteutumista voidaan lisäksi jäsentää Nivalan ja Rynnäsen (2019) mukaan kolmijakoisesti osallistujan roolin näkökulmasta. Osallistujalla voi olla vastaanottajan rooli, jolloin asiakas on muiden suunnittelemien toimintojen kohde. Kanta-aottajan roolissa on mahdollista ilmaista omia toiveitaan tai arvioita tarkasteltavasta asiasta. Laajimpana ja kokemuksellisesti vahvimpana he pitävät toimijan roolia, jossa osallistuja on mukana toiminnan toteuttamisen kaikissa vaiheissa suunnittelusta, tavoitteiden asettamisesta toteutukseen ja arviointiin saakka. Kaikki roolit eivät kuitenkaan ole kaikille sopivia, eivätkä ole kaikissa elämänvaiheissa mielekkäitä. Nivalan ja Rynnäsen mukaan kaikenlaiseen osallistumiseen tulisi kuitenkin olla mahdollisuuksia. (Nivala & Rynnänen, 2019, ss. 307)

Osallisuus vaikuttaa yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan hyvinvointiin. Osallisuuden toteutuminen vähentää yhteiskunnassa muun muassa köyhyyttä, syrjäytymistä ja muuta eriarvoistumista. Vaikutusmahdollisuudet omaa elämää koskeviin seikkoihin on olennainen osa yhteiskunnallista osallistumista ja kiinnittymistä erilaisiin yhteisöihin. Mona Särkelä-Kukko ja Päivi Ruovinen-Wilenius (Jämsen & Pyykkonen, 2014, ss. 9–10) ovat suoraviivaisesti todenneetkin osallisuuden olevan syrjäytymisen vastavoima. (THL 2019)

Osallisuuden toteutumista on varmennettu Suomessa useissa eri lakisäädöksissä Perustuslaista (731/1999) lähtien. Perustuslain 2 §:n mukaan kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen. Lisäksi 14 §:ssä mainitaan, että julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Myös nuorisolaissa (2016) mainitaan sen yhdeksi tavoitteeksi nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämisen sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantamisen. (Perustuslaki 731/1999 § 2, § 14; Nuorisolaki 1285/2016 § 2)

Nuorisotutkimusverkoston tekemän tutkimuskatsauksen perusteella julkisia palveluita kehittäessä ja suunniteltaessa asiakkaiden ja kuntalaisten osallisuuden sekä toimijuuden toteutumisen haasteet ovat yleisiä. Nuorten osallisuuden ja osallistumisen mahdollistaminen on tunnistettu julkisen palvelukentän haasteeksi. Osallisuuden toteutumisen vaikeus on tiedostettu, mutta varsinaiseen aitoon toteutumiseen sen sijaan on vielä matkaa. (Peltola & Moisio, 2017, s. 21)

Nivala (2019, 469) on todennut, että osallisuus ei ole aina yksiselitteisesti yksilöä voimaannuttavaa ja aidosti vain yksilön omiin asioihin vaikuttamista. Hänen mukaansa sosiaalialan asiantuntijan on hyvä tiedostaa, että osallistamisen puitteissa on mahdollista myös välineellistää yksilöä ja toteuttaa ylhäältä alaspäin sellaisia pyrkimyksiä, joissa yhteiskunnan etu on korostetussa asemassa. Myös Pertti Lappalainen (2019, 123–124) on tarkastellut osallisuutta ja osallistamista kriittisesti. Lappalainen (2019) käyttää termiä osallistamispolitiikka, jolla hän viittaa poliittisiin osallistamisen linjauksiin. Hänen mukaansa osallistaminen ei välttämättä tue demokratiaa lainkaan, vaan luo demokraattisilta näyttäviä järjestelmiä.

3.3 Asiakslähtöisyys suuntaa kohti parempia palveluita

Petri Virtanen ym. (2011) on kuvaillut asiakslähtöisyyden olevan sosiaali- ja terveyspalveluiden toiminnan arvoperustana. Sen keskeisenä elementtinä on, että palveluita toteutettaessa organisaatiolähtöisen toiminnan lisäksi asiakasta kuullaan ja asiakkaan toiveet ja tarpeet otetaan huomioon. Lisäksi on tärkeää, että myös asiakkaalla on mahdollisuus tuottaa kysymyksiä ja esittää asioita, joita tulee ottaa yhteisen tarkastelun

kohteeksi. Virtanen ym. (2011) korostaakin että asiakaslähtöisen toiminnan toteuttaminen edellyttää vastavuoroista kommunikointia asiakkaan ja organisaation välillä. (Virtanen ym., 2011. ss. 18)

Asiakkaan rooliin palveluissa ja palveluiden suunnittelussa liitetään myös muita käsitteitä. Näillä kuvataan asiakkaan erilaisia rooleja ja positioita suhteessa palveluiden olemassaoloon, suunnitteluun, kehittämiseen ja toteuttamiseen. Tässä tutkimuksessa käytetään termiä asiakaslähtöisyys laajana yläkäsitteenä, jolla kuvataan kaikkia toimia, keinoja ja tekoja, joissa asiakkaalla on jonkinlainen rooli palveluiden kehittämisessä, suunnittelussa ja arvioinnissa. Termi sisältää erilaisia tapoja ja keinoja kehittää palvelua vastaamaan asiakkaiden toiveita ja tarpeita. Muita asiakaslähtöisyyteen liittyviä termejä ja läheisiä käsitteitä ovat muun muassa asiakasosallisuus sekä asiakaskeskeisyys. (Mönkkönen ym., 2019, s. 89; Meriluoto & Laine, 2019, ss. 167–168; THL, 2020; Juhila, 2006, ss. 39–40)

Asiakaslähtöisessä palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä ytimenä on, että asiakkaiden omia käsityksiä ja toimintaa kunnioitetaan. **Asiakasosallisuuden** käsitteellä painotetaan asiakkaan kunnioituksen lisäksi, asiakkaan aitoa osallistumista, hänen kokemustensa ja asiantuntemuksensa huomioimista osana palvelun suunnittelua, toteutusta ja arviointia. **Asiakaskeskeisyyden** suuntana on erityisesti asiakkaan hyvä vointi ja yksilöllinen hyvinvointi. Jotta asiakaslähtöisyyden on ylipäättään mahdollista toteutua eri muodoissaan, tulee organisaation ja työntekijöiden ymmärtää asiakaslähtöisyys työn toteuttamisen tapana. Asiakas on toiminnan onnistumisen kannalta keskeisessä asemassa ja palveluita muokataan ja kehitetään muun muassa asiakaspalautteiden ja -kyselyiden avulla. (Kokkola ym., 2002, s. 3, s. 20; THL, 2020)

Nieminen (2017) on mukailnut Virtasen ym. (2011) näkemyksiä asiakaslähtöisyydestä Ohjaamo-kontekstissa. Nieminen kuvailee Ohjaamon asiakaslähtöisyyttä termillä **nuorilähtöisyys**. Nuorilähtöisyys on hänen mukaansa ihmisarvoon perustuva Ohjaamo-toiminnan arvoperusta. Toiminta organisoidaan nuoren, ei pelkästään organisaation, tarpeista käsin. Tämä edellyttää Ohjaamon toimijoilta ymmärrystä nuorten tarpeista ja maailmasta, jossa nuori elää ja toimii. (Nieminen, 2017, s. 43)

3.4 Palvelumuotoilulla sujuvitetaan palveluita

Palvelumuotoilua on hyödynnetty valtakunnallisesti Ohjaamoiden kehittämistyössä. Sen avulla on pystytty varmistamaan nuoren saaman kokonaispalvelun sujuvuus, sekä tuomaan Ohjaamoissa tehtävää työtä näkyvämmäksi. Palvelumuotoilujen onnistumisissa on nuorten panoksella ollut Ohjaamoissa iso rooli. (Kohtaamo, n.d.)

Palvelumuotoilun keinot ja muotoiluajattelu ovat yksi tapa toteuttaa asiakaslähtöistä toimintojen suunnittelua ja kehittämistä. Palvelumuotoilun prosesseilla ja toimintamalleilla on mahdollista sujuvoittaa julkisia palveluita ja selkeyttää rakenteita. Muotoiluajattelu ja asiantuntijuuden jakaminen pakottavat käyttämään yhteistä ymmärrettävää kieltä ja avaamaan määritteitä ja käsitteitä. Asiakaslähtöisyys ja rohkeus kokeilla uusia asioita ovat palvelumuotoilun ydintä. Palvelumuotoilulla voidaan toteuttaa nopeita muutoksia ja erilaisia kehittäjiä. Muotoiluajattelu on myös organisaation kyvykkyyttä tuottaa uutta sisältöä sekä tehdä kehitystyötä yli toimiala- ja organisaatorajojen. (Miettinen, 2014, ss. 7, 81)

4 Aiempia tutkimuksia

Ohjaamoita, nuoria ja nuoruutta on tutkittu useista eri näkökulmista ja eri tahoista käsin. Tässä tutkimuksessa on pyritty käyttämään mahdollisimman uusia ja ajankohtaisia näkökulmia tuovia materiaaleja. Aiempia materiaaleja on hyödynnetty monipuolisesti muun muassa kyselyn kohderyhmän määrittelyssä sekä tausta-aineistona kyselylomakkeen teemojen ja monivalintakysymysten vaihtoehtojen laadinnassa.

Ohjaamoja on arvioitu laajasti valtioneuvoston rahoittamassa MONET-hankkeessa. Tutkimuksessa arvioitiin Ohjaamo-toiminnan yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia. Tutkimuksessa tarkasteltiin myös Ohjaamojen monialaisen toimintamallin käytäntöjä sekä sitä, miten Ohjaamo-toimintaa voitaisiin edelleen kehittää. Tutkimuksen arviointiosiossa todetaan muun muassa Ohjaamo-toiminnan kaipaavan systematisointia asiakkuuden määrittelyssä ja toiminnan seurannassa. Kehittyäkseen edelleen asiakaslähtöisenä ohjauksen ja moniammatillisen yhteistyön alustana Ohjaamo tarvitsee myös vapautta toimia itseohjautuvasti ohjauk käytännöissä ja asiakastilanteissa. (Valtakari, ym., 2020, ss. 151–153)

Ohjaamoiden toiminnasta kerätään tietoa Suomen nuorisotilastojen ja Ohjaamoiden oman kirjanpidon avulla sekä lisäksi kahdesti vuodessa kerättävällä asiakaspalautteella.

Asiakaspalautteen koordinoinnista vastaa valtakunnallinen Ohjaamoita luotsaava Kohtaamo-hanke, ja niitä on kerätty vuodesta 2016 lähtien. Keväällä 2019 asiakaspalautteen analyysi on toteutettu osana MONET-hanketta. (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimuskunta, 2019, s. 1; ks. myös Määttä, 2016)

Palautteen mukaan Ohjaamon palveluita hyödyntävät eniten 18–24-vuotiaat. Miesten osuus on käyttäjäryhmässä hivenen isompi kuin naisten. Suurin osa Ohjaamossa asioivista ovat työttömiä nuoria. Seuraavaksi eniten on edustettuina opiskelijat. Näiden lisäksi nuori saattaa olla töissä tai elämäntilanne on joku muu kuin edellä mainittu. Työ ja yrittäjyys ovat olleet vuonna 2019 isoimpia aihealueita, joita Ohjaamon yksilöllisessä neuvonnassa ja ohjauksessa on nuorten kanssa käsitelty. Seuraavaksi eniten on käsitelty koulutukseen ja opiskeluihin liittyviä aihealueita. Lisäksi ovat korostuneet hyvinvointiin ja terveyteen, sekä omaan talouteen liittyvät asiat. Ryhmämuotoisissa tilaisuuksissa ja ohjaustilanteissa koulutus on ollut isoimmassa osassa. Toiseksi eniten ryhmätilaisuuksissa on käsitelty hyvinvointiin ja työllistymiseen liittyviä aihealueita. Muut teemat ovat liittyneet asumiseen ja vapaa-aikaan liittyviä. Osa nuorista oli käynyt Ohjaamossa myös ilman mitään erityisempää syytä. (Kohtaamo, 2019, ss. 3, 5, 6)

Vuonna 2019 kerätyn asiakaspalautteen mukaan yli 20-vuotiaiden palautteeseen vastanneiden korkein koulutustaso on ollut ammatillinen tutkinto. Tämä on ollut puolella vastaajista. Kuudella prosentilla on ollut korkeakoulututkinto ja 17 prosentilla ylioppilastutkinto. Peruskoulun päättäneitä oli 26 prosenttia, ja kahdella prosentilla ei ollut peruskoulun päättötodistusta. Suurin osa vastanneista oli hyödyntänyt henkilökohtaista neuvontaa tai ohjausta. (Kohtaamo, 2019, ss. 3, 5)

Aiempien vuosien tapaan, myös vuonna 2019 asiakkailta saatu palaute kaikissa asiakasryhmissä Ohjaamon toiminnasta on ollut kiitettävää tai erittäin hyvää. Tarvitsemaansa tietoa ja tukea vastanneista koki saaneensa 96 prosenttia. Parhaimman arvion ovat antaneet ne nuoret, jotka ovat käyneet Ohjaamossa yksilökäynnillä ja ilman ajanvarausta. (Määttä, 2020)

Taru Lilja ym. ovat (2021) ovat havainnointitutkimuksessaan tarkastelleet asiakasosallisuuden toteutumista Ohjaamoissa ohjaustilanteissa. Tutkimus keskittyi tarkastelemaan monialaisen ohjaus- ja neuvontapalveluiden ohjauskeskusteluja asiakasosallisuuden näkökulmasta. Tutkimuksen mukaan asiakasosallisuuden toteutumisessa ohjauskeskusteluissa oli Ohjaamoissa vaihtelua ja osittain ohjauskeskustelut olivat jopa asiakasosallisuutta heikentäviä. Eri ammatti- ja koulutustaustaisten työntekijöiden osaaminen nuorten ohjaamisessa voi tutkimuksen mukaan olla hyvin eritasoisia. Toiseksi mahdolliseksi heikentäväksi tekijäksi mainittiin ohjaajan paine toteuttaa ohjauksessa yhteiskunnallisia intressejä. Tällöin ohjaaja saattaa käyttää keinoja, jotka rajoittavat nuoren mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa. Ohjauskeskusteluiden asiakasosallisuuden lisäämiseksi Lilja, Pukkila ja Helander ovat hahmotelleet työntekijöiden tietoisuuden lisäämisen ohjauskeskusteluiden keinovalikoimasta sekä toiminnan tavoitteen selventämisen. (Lilja ym., 2021, ss. 21 ja 33)

Valtion nuorisoneuvosto on vuodesta 1994 lähtien julkaissut suomalaisten nuorten arvoja ja asenteita mittaavaa Nuorisobarometriä. Vuodesta 2004 lähtien Nuorisobarometriä ovat julkaisseet yhteistyönä Valtion nuorisoneuvosto ja Nuorisotutkimusverkosto. Vuoden 2020 Nuorisobarometrin teemoina ovat nuorten palvelut. Barometrissa nuorten palveluiksi on määritelty sosiaalipalveluita, terveystalvueluita, nuorisotyön palveluita sekä TE-palveluita. Nuorilta on vuoden 2020 kyselyssä kysytty muun muassa palveluiden käyttämisestä, niiden riittävydestä, tapahtuneesta kohtelusta ja syrjinnästä sekä luottamuksesta palvelujen saamiseen. (Nuorisotutkimusseura, n.d.; Valtion nuorisoneuvosto, 2021)

Nuorilta kysyttiin myös, miten he kokivat erilaisten palveluiden riittävyden. Esimerkiksi Ohjaamon palveluita piti riittävinä 68 prosenttia vastaajista ja etsivän nuorisotyön palveluita 57 prosenttia. Huomioitavaa on, että kaikkien riittämättömimpinä nuoret kokivat palveluissa saatavan avun rahapeliiongelmiin (20 %) sekä velkaneuvontaan (22 %). Nuorilta kartoitettiin myös heidän kokemuksiaan palveluista. Kielteisimpiä kokemuksia nuoret olivat kokeneet mielenterveyspalveluissa. Kuitenkin lähes kaikissa palveluissa nuoret olivat kokeneet tulleensa kohdatuiksi kunnioittavasti. Lisäksi Nuorisobarometrissa ilmeni, että ne nuoret, jotka kokevat kuuluvansa mihin tahansa vähemmistöön tai joilla on

lastensuojelukokemuksia, ovat suuremmissa syrjäytymisriskin vaarassa suhteessa muihin nuoriin. (Tietoa nuorista, 2021, ss. 206)

5 Tutkimuksen tavoite ja tutkimusmenetelmät

Selkeiden tavoitteiden ja tarkoitusten lisäksi, hyvän tutkimuksen laatiminen edellyttää huolellista suunnittelua ja perinpohjaista perehtymistä aihepiiriin käsitteisiin. Seuraavissa luvuissa avataan tutkimuksen tavoitteita, tarkoitusta ja valittuja tutkimusmenetelmiä. Tutkimuksen toteuttamisessa haluttiin kiinnittää erityistä huomiota huolelliseen taustatyöhön sekä osallisuuden toteutumiseen myös kyselyn laadinnassa. Luvussa 5.4. sekä sen alaluvuissa kerrotaan kattavasti tutkimusprosessin etenemistä taustamateriaalin työstöstä valmiin kyselylomakkeen lähettämiseen.

5.1 Tutkimuksen tavoite ja tarkoitus

Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa Etelä-Pirkanmaan alle 30-vuotiaiden nuorten tarpeista ja toiveista koskien heille kohdennettuja Ohjaamo-palveluita. Tarkoituksena on hyödyntää nuorilta saatua tietoa Etelä-Pirkanmaan Ohjaamoiden toiminnan suunnittelussa ja kehittämistyössä. Kyselyn kehittämiseen osallistui PoVer-hankkeen työntekijöitä, Ohjaamon monialaiset kehittäjätiimit sekä nuoria.

Tutkimuskysymyksinä ovat: Millaisia sisältöjä ja aihealueita nuoret toivovat Ohjaamon toiminnassa olevan? Millaisia toimintamuotoja nuoret toivovat Ohjaamossa toteutettavan? Millaisia muita toiveita nuorilla on Ohjaamon toiminnalle?

Tämän tutkimuksen yhteydessä toiveilla tarkoitetaan nuoren omaa kokemusta ja ajatusta siitä, millainen palvelu tai palvelun muoto olisi hänelle itselleen mieluisin ja helpoin hyödyntää. Tarve-käsitteellä tarkoitetaan nuoren omaa kokemusta ja ajatusta tuesta tai toiminnasta, jonka hän kokee olevan itselleen avuksi. Arkikielessä käsitteet tarve ja toive ovat osittain päällekkäisiä, eikä niitä ole tarvetta tämän tutkimuksen yhteydessä erottaa toisistaan.

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui verkossa toteutettava kvantitatiivinen kyselytutkimus ja kysymysten rakenteeksi strukturoidut monivalintakysymykset, sekamuotoiset kysymykset sekä avointen kysymysten yhdistelmä. Painotus on sekamuotoisissa kysymyksissä.

5.2 Kvantitatiivinen tutkimus

Kvantitatiivisella tutkimuksella voidaan selittää, kuvata, kartoittaa, vertailla tai ennustaa ihmistä tai luontoa koskevia asioita, ominaisuuksia tai ilmiöitä. Tässä tutkimuksessa on piirteitä kuvailevasta tutkimuksesta, jolla tutkija esittää asian keskeisimmät, näkyvimmat tai kiinnostavimmat piirteet, sekä kartoittavasta tutkimuksesta, jonka tarkoituksena on etsiä uusia näkökulmia. Kvantitatiivinen tutkimus vastaa kysymykseen kuinka paljon tai miten usein. Tutkittavia tietoja kuvaillaan numeroiden avulla ja tietoja tarkastellaan numeerisesti. Tulokset esitellään numeroina, ja tutkija selittää nämä tiedot sanallisesti. Tutkijan tehtävänä on kuvailla, millä tavalla asiat ovat liitoksissa toisiinsa tai mitä eroavaisuuksia tuloksista ilmenee. (Vilka, 2007, ss. 13–14, 20)

Tyypillisesti määrällisessä tutkimuksessa aineistossa vastaajia on lukumääräisesti paljon ja suositeltava vähimmäismäärä on 100 (Vilka, 2007, s. 17). Määrällisessä tutkimuksessa käytetään usein otosaineistoja, koska niiden avulla kyetään tekemään tilastollisia yleistyksiä. Jos otos edustaa tarkasti perusjoukkoa, sitä voidaan kutsua edustavaksi otokseksi. Edustavassa otoksessa on huomioitava, että otoksesta ei ole poissuljettu mitään ryhmiä ulkopuolelle tai että tutkimuksessa systemaattisesti suosittaisiin jotain ryhmää. Aina ei ole mahdollista saada kuitenkaan kattavaa otantaa perusjoukosta, jolloin tutkijan on tyydyttävä näytteeseen. Ositetussa otannassa taas tutkija pyrkii varmistamaan, että otos on mahdollisimman edustava tutkimuksen kohderyhmän kannalta. Ositetussa otannassa käytetään hyväksi ennakkotietoja perusjoukkoon kuuluvasta ryhmästä. Ryväotannalla sen sijaan tarkoitetaan otantaa, joka kohdistuu selkeästi johonkin tiettyyn luonnolliseen ryhmään, jonka ajatellaan edustavan perusjoukkoa kattavasti. (Mattiila, n.d.)

Kvantitatiivisen tutkimuksen aineistona voidaan käyttää jo valmiita aineistoja ja tilastoja, mutta aineisto voidaan kerätä myös itse. Aineiston keräämisessä on rajattava kohderyhmä ja ratkaistava millainen on tilanteeseen parhaiten sopiva aineistonkeruumenetelmä. Aineistoa on mahdollista kerätä esimerkiksi puhelimitse tai paperisella kyselylomakkeella. Myös

verkkopohjaisia kyselyitä on mahdollista toteuttaa, jos pystytään varmistumaan, että kohderyhmän vastaajilla on mahdollisuus Internetin käyttöön. (Heikkilä, 2008, s. 18)

5.3 Kyselytutkimus

Kyselytutkimusta voidaan käyttää, kun kaikilta vastaajilta kysytään kysymykset täysin samalla tavalla, eli kysymysten keräämisen tapa on vakioitu. Kyselyllä saatuja vastauksia käsitellään yleensä kvantitatiivisesti. Kvantitatiivisella kyselyllä saadaan vastauksia kysymyksiin, kuinka moni, kuinka paljon ja kuinka usein. Etuna on, että sen avulla on mahdollista tavoittaa laaja määrä ihmisiä, sekä voidaan esittää useita kysymyksiä. Jos kyselylomake on huolellisesti rakennettu, kerättyä tietoa on nopea käsitellä ja sitä on mahdollista analysoida tietokoneen avulla. (Vilka, 2007, 28; Hirsjärvi ym., 2003, s. 182–184)

Monivalintakysymyksissä vastausvaihtoehdot on asetettu valmiiksi. Kysymyksen muoto on strukturoitu ja vakioitu. Avoimissa kysymyksissä vastaukselle on annettu avointa tilaa. Avointen kysymysten tavoitteena on saada vastaajalta jotain sellaista tietoa, mitä ei ole osattu etukäteen suunnitella. Sekamuotoisissa kysymyksissä on piirteitä kahdesta edellisestä kysymysmuodosta. Osa vastausvaihtoehdoista on annettu valmiina, mutta on myös mahdollisuus vastata valmiiden vastausvaihtoehtojen ulkopuolelta. (Vilka, 2017, ss. 62, 67–69)

Kyselytutkimuksen haittana voi olla vastaajien suhtautuminen ja vastausten huolellisuuden aste. Myös vastausvaihtoehtojen heikkous tai väärinymmärrykset ovat mahdollisia. Epäselvää saattaa olla, ovatko vastaajat perehtyneet kysyttävään aihealueeseen ja onko heillä ymmärrystä kysyttävästä aiheesta. Kato eli vastaamattomuus voi nousta suureksi. Hyvän ja toimivan lomakkeen kehittäminen vie aikaa ja vaatii tutkijalta monenlaista osaamista. (Hirsjärvi ym., 2003, s. 184)

5.4 Aineiston hankinta

Tutkimus toteutettiin keväällä 2021, niin sanottuna toisena koronakeväänä.

Pandemiaolosuhteista johtuen tutkimus päätettiin toteuttaa verkkokyselynä. Kohderyhmäksi valikoitui Ohjaamon kohderyhmää monipuolisesti edustava otanta.

5.4.1 Tutkimuksen kohderyhmän määrittely

Toimeksiantajan toiveesta kysely suunnattiin alueen 2. asteen oppilaitosten toisen vuosikurssin 18–29-vuotiaille opiskelijoille sekä alueen kuntien työpajojen 18–29-vuotiaille osallistujille. Käytännössä tämä tarkoitti koko kolmen kunnan kattavaa ammattiopistoa, kolmea lukiota sekä viittä paikallista nuorten työllisyyttä edistävää valmennus- ja työpajatoimijaa. Ottamalla kohderyhmään kattavasti erilaisissa opiskelu- ja työllisyystilanteissa olevia nuoria haluttiin varmentaa mahdollisimman edustava otos perusjoukosta.

Alun perin kyselylomake oli tarkoitus osoittaa edellä mainittujen ryhmien kaikille alle 30-vuotiaille. Arja Kuula-Luumin (2014) mukaan alaikäisiltä tutkimukseen osallistujilta on hankittava tutkimuslupa. Mikäli tutkimuksessa ei tallenneta tunnistetietoja, tutkimus voidaan toteuttaa ilman huoltajien lupaa, kuitenkin huoltajien informointi tutkimuksesta olisi suotavaa. Tutkimuksessa ei kerätty tunnistetietoja, mutta koska mukana oli useampia eri oppilaitoksia ja muita eri organisaatioita, joiden alaikäisten vanhemmat olisi pitänyt varmuudella tavoittaa, olisi tämä todennäköisesti viivästyttänyt tutkimuksen toteuttamista huomattavasti. Lisäksi kyselyn kohdentaminen rajatummalle kohderyhmälle helpottaa saatekirjeen sekä kyselylomakkeen kohderyhmälähtöistä suunnittelua. Näin ollen päätettiin rajata alaikäiset tutkimuksen ulkopuolelle.

5.4.2 Kyselylomakkeen teemojen valikoituminen

Toimeksiantajan kanssa oli määritelty kyselyn tavoitteet ja kohderyhmä. Kyselylomakkeen aiheita lähdettiin hahmottelemaan taustamateriaalien ja -tietojen avulla. Taustamateriaalina olivat valtakunnalliset Ohjaamoiden asiakaspalautteet, MONET-tutkimuksen tulokset sekä toimeksiantajan kehittämistyön materiaaleja. Lisäksi Ohjaamo Etelä-Pirkanmaan kehittämistiimeille lähetettiin verkkokysely, jolla kartoitettiin, millaisiin asioihin he Ohjaamon työntekijöinä ja asiantuntijoina erityisesti toivoisivat kyselyllä saatavan nuorilta vastauksia.

Taustamateriaalien läpikäymisessä hyödynnettiin tässä tutkimuksessa teemoittelua sekä tarvittavissa kohdin käytettiin myös operationalisointia. Teemoittelulla aineistosta

hahmotettiin esiin tutkimuksen kannalta keskeisiä asiakokonaisuuksia ja usein toistuvia piirteitä (Juhila, n.d.). Operationalisoinnilla tarkoitetaan käsitteiden purkamista mitattavaan muotoon käsittekartan avulla. Kartassa käsitteet ja teoriat muutetaan ymmärrettäviksi ja niin sanotusti arkikieliseksi, jolloin niistä voidaan muodostaa helposti ymmärrettäviä kysymyksiä. Tätä työskentelytapaa hyödynnettiin, kun taustamateriaalissa käytettiin samoista tai lähes samoista asioista ja teemoista erilaisia termejä. Hanna Vilkan (2007, s. 26) mukaan määrällisessä tutkimuksessa on pyrittävä siihen, että tutkija ja tutkittava ymmärtävät tutkimuslomakkeessa käytetyt käsitteet samalla tavalla.

Anja Ahola (2011) kuvaa käsitteiden purkamista indikaattoreiden laadinnaksi. Hän korostaa, että ennen kyselylomakkeen laadintaa on selvennettävä tutkimuksen sisällölliset tavoitteet ja kuvattavat käsitteet, jotka operationalisoidaan indikaattoreiksi. Tällä pyritään erottamaan, millaisia käsitteitä voidaan mitata ja mitkä ovat sopivat indikaattorit käytettäväksi. Kyselytutkimuksissa indikaattorit muunnetaan kysymyksiksi tai kysymyssarjoiksi, jotka esitetään vastaajille. (Ahola, 2011)

Tausta-aineistosta teemoiteltiin Ohjaamoon toimintaa kuvaavat sanat, palvelumuodot, termit ja erilaiset määritelmät ja käsitteet sekä Ohjaamoiden toimintamuodot. Teemoitellun tausta-aineiston perusteella aineistosta hahmottui, millaisia yläkäsitteitä Ohjaamotoimintaan liittyy, millaisia tarkempia aihealueita Ohjaamoissa käsitellään ja mihin aiheisiin erityisesti Ohjaamo Etelä-Pirkanmaan osalta toivotaan nuorilta ajatuksia. Nämä aihealueet olivat: työllistymismahdollisuudet, opiskeluihin liittyvät aiheet, hyvinvointiin liittyvät aiheet, Ohjaamon aukioloajat, palvelumuodot sekä yleisesti toiveet Ohjaamon toiminnalle. Näiden aihealueiden perusteella valikoitui kysymysten teemat ja monivalintojen sisällöt. Monivalintojen vaihtoehtoiksi pyrittiin teemoittelun ja operationalisoinnin avulla valitsemaan mahdollisimman käytännönläheiset, arkielämässä käytössä olevat termit. Tarkentuneiksi kysymysten teemoiksi nousivat: opiskelu- ja työmahdollisuuksien edistäminen, hyvinvoinnin edistäminen, yhteydenpitokanavat, asiointiajankohdat, palvelumuodot sekä nuorten muut toiveet.

5.4.3 Kyselylomakkeen ja saatekirjeen laatiminen

Kyselylomakkeen laadinnassa hyödynnettiin taustamateriaalien lisäksi Ohjaamo Etelä-Pirkanmaan kehittämisen tueksi perustettuja asiantuntijoista koostuvia kehittämistiimejä. Taustamateriaaleista nousseiden yläkäsitteiden pohjalta kehittämistiimeille laadittiin verkkokysely, joka lähetettiin sähköpostin välityksellä. Sähköpostissa kerrottiin tulevasta tutkimuksesta ja toivottiin kehittämistiimiläisten antavan oman panostuksena kyselyn rakentumiseen. Verkkokyselyssä oli neljä avointa informoivaa kysymystä (liite 1.). Vastauksia saapui viisi kappaletta, ja nämä teemoiteltiin muun taustamateriaalin kanssa samaan taulukkoon. Koko tausta-aineiston perusteella laadittiin alustava tutkimuskyselyrunko, joka myös liitettiin tutkimuslupa-anomusten yhteyteen eri organisaatioille. Samaan aikaan kyselyrunгон työstämisen kanssa laadittiin myös kohderyhmäläisille tarkoitetun saatekirjeen ensimmäinen versio.

Saatekirjeen tehtävänä on motivoida kysyjää vastaamaan, sekä selvittää tutkimuksen taustaa ja vastaamista (Heikkilä, 2008, s. 61). Hyvän saatekirjeen pituus on yksi sivu. Sitä lyhyemmistä saatteista käytetään termiä saatesanat. Saatekirjeiden sopivalla pituudella on merkitystä. Usein saatekirjeet ja saatesanat ovat liian suppeita, jolloin vastaajan on hankala luottaa tutkimukseen. Saatekirjeessä on motivoimisen kannalta tärkeää puhutella sen saajaa. Saatekirjeen laadintavaiheessa tutkijan on hyvä jo tietää tarkasti, mitä on tutkimassa ja mikä on tutkimuksen tavoite ja tarkoitus, jotta hän pystyy avaamaan nämä myös ymmärrettävästi vastaajalle. (Vilka, 2007, ss. 80–87)

Saatekirjeen laadinnassa piti huomioida riittävän informaation välittäminen nuorille, mutta välttää kuitenkin hankalasti ymmärrettävää tai monimutkaista kieltä. Saatekirje ja kyselyrunko lähetettiin testattavaksi seitsemälle kohderyhmään kuuluvalla nuorella. Tavoitteena oli saada kyselylomakkeesta sekä saatekirjeestä mahdollisimman ymmärrettäviä, helppokäyttöisiä ja selkeitä. Testikyselyyn oli lisäksi liitetty kommentointikysely, johon nuoret antoivat palautetta varsinaisesta kyselylomakkeesta sekä saatekirjeestä. Saatujen palautteiden mukaan kyselylomaketta sekä saatekirjettä muokattiin. Varsinaisten nuorten testauksen lisäksi kyselylomake sekä saatekirje käytiin läpi PoVer-hankkeen kokoaman työryhmän kanssa Teams-tapaamisessa, jossa oli mukana kohderyhmän edustaja, harjoittelija sekä hankepääällikkö. Tämän tapaamisen pohjalta tehtiin

lisämuokkaukset kyselylomakkeeseen sekä saatekirjeeseen.

Kyselylomake lähetettiin vielä lopuksi testattavaksi kahdelle nuorelle, sekä muutamalle nuorten kanssa työskentelevälle asiantuntijalle, jotka eivät olleet kyseistä kyselylomaketta olleet aiemmin työstämässä. Näistä saatujen palautteiden perusteella tehtiin vielä viimeiset loppuviilaukset. Lopulliset kysymykset ovat raportin liitteenä (liite 3.)

5.4.4 Kyselyn toteutus

Hyvän kyselytutkimuksen onnistumisen taustalla on huolellisesti tehty tutkimussuunnitelma. Kyselylomakkeella tulee tutkia juuri sitä, mitä tutkimussuunnitelmassa on määritelty tutkittavaksi asiaksi. Jotta kysely on mahdollista toteuttaa onnistuneesti, pitää tutkijan ottaa huomioon, että kyselyn aihepiiri koskettaa ja kiinnostaa vastaajaa, vastaajan on ylipäättään mahdollista vastata kyselyyn, kysymysten muotoilu ja kyselyn ulkoasu on toimiva ja että suullinen saate tai saatekirje on ymmärrettävä ja vastausohjeet ovat selkeät. Lomakkeen huolellisella laadinnalla ja kysymysten tarkalla suunnittelulla on mahdollista varmentaa tutkimuksen onnistuminen. Kysymysten sisältöön, muotoiluun ja esitystapaan on syytä kiinnittää huomiota. Jokainen kysymys pitää käydä huolellisesti läpi ja tarkistaa, että ne vastaavat esitettyyn tutkimuskysymykseen. (Vilka, 2007, ss. 63, ss. 65; Hirsjärvi, yms. 2003, s. 187)

Tutkimuksen aineistonhankinta toteutettiin verkkopohjaisena Webropol-kyselynä. Myös muita verkkopohjaisia kyselyalustoja harkittiin. Webropolin käyttämiseen kuitenkin päädyttiin, koska se on virallinen HAMKin opiskelijoilleen tarjoama kyselyalusta, jolloin sen luotettavuus ja varmuus on riittävällä tasolla kyselytutkimuksen toteuttamiseksi.

Webropol-kyselyyn on mahdollista vastata tietokoneen lisäksi myös mobiililaitteilla ja kohderyhmän nuorilla on mahdollista käyttää vastaamiseen joko omaa laitetta, tai oppilaitoksen tai muun organisaatiotahon laitteita. Webropol-kysely on edullinen toteuttaa, ja sen avulla on mahdollista saavuttaa nopeasti laajoja joukkoja. Menetelmän toteuttamistapaan vaikutti lisäksi covid-19-pandemian aiheuttamat epävarmuustekijät kasvokkain toteutettaville menetelmille. Kysely oli määrällinen, ja kyselylomake sisälsi monivalintakysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä.

Kysely jaettiin kohderyhmäläisille eri organisaatioissa heidän nimeämiensä yhteyshenkilöiden avulla. Jakomateriaalit lähetettiin sähköpostitse yhteyshenkilöille ohjeistuksineen. Kyselylinkin aukioloaika oli 8.–30.4.2021. Ensimmäinen sähköposti yhteyshenkilöille lähetettiin 7.4.2021 ja muistutusviesti 25.4.2021, jossa toivottiin yhteyshenkilöiden vielä muistuttavan kohderyhmäläisiä vastaamaan.

Jakomateriaalina oli saatekirje tekstiversiona, jossa oli linkki kyselyyn. Tämä tekstiversio ohjeistettiin jaettavaksi Wilma-alustalla, mikäli sellainen on käytössä. Lisäksi materiaalina oli PDF-muotoinen tiedosto jaettavaksi joko suoraan nuorelle käteen, sähköisen sovelluksen/alustan kautta tai laitettavaksi esimerkiksi työpajan seinälle.

PDF-tiedostossa oli QR-koodi, jonka kautta oli mahdollista puhelimen kameran avulla siirtyä suoraan kyselylinkkiin. Sähköpostissa oli myös yksityiskohtaiset ohjeet, miten PDF-tiedoston voi liittää WhatsApp -viestisovelluksessa lähetettäväksi. Saatekirje (liite 2.) sekä PDF-tiedosto (liite 4.) ovat raportin liitteenä.

5.5 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi etenee Hirsjärven yms. (2005) mukaan kolmiasteisesti. Analyysi aloitetaan tietojen tarkistuksella. Saaduista tiedoista tarkastetaan mahdolliset virheet ja puuttuvat tiedot. Mikäli tietoja puuttuu, pitää aineiston käsittelyssä ratkaista toimintatavat puuttuvien tietojen osalta. Toisena vaiheena on tietojen täydentäminen ja vastausmäärien tarkastaminen. Onko esimerkiksi syytä tehdä kyselystä muistutuksia, jotta saadaan tarpeeksi kattava otanta. Kolmannessa vaiheessa aineiston vastaukset järjestellään ja tarvittaessa koodataan. (Hirsjärvi ym., 209–210)

Analyysi aloitetaan havaintomatriisiin avulla. Yhden vastaajan vastaukset tulevat havaintomatriisissa omalle rivilleen, jotta tutkijan on mahdollista havainnoida muuttujia. (Vilkka, 2007, s. 111) Aineistoa tarkastellaan havaintomatriisin lisäksi frekvenssitaulukoimalla tulokset absoluuttisina lukuina sekä muuttamalla luvut prosentteiksi, eli suhteelliseksi frekvenssiksi. Frekvenssitaulukossa muuttujan vaihteluväli on jaettu luokkiin ja luokkiin tulevat havaintomäärät ilmoitetaan taulukossa. (Tilastokeskus, n.d.; Gustafsson, n.d.,s. 16)

Aineiston analysointi aloitettiin Hirsjärven yms. (2005) ohjeistuksen mukaisesti tietojen tarkistamisella sekä tarkastelemalla Webropolin automaattisesti kokoamista havaintomatriiseista aineistoa kokonaisuutena. Toisena vaiheena tarkasteltiin saatua aineistoa ja sen riittävyttä. Aineisto todettiin tilastotieteellisessä valossa vähäiseksi, mutta saadut vastaukset kuitenkin kokonaisuudessaan käyttökelpoiseksi ja luotettavaksi. Havaintomatriisia tarkastelemalla tehtiin huomio, ettei yksittäistä vastaajaa koskevien muutosten tarkastelu tuota tutkimuksen kannalta lisätietoa, vaan hyödyllisempää on tarkastella aineistoa isompina kokonaisuuksina.

Aineiston analyysiä jatkettiin, kolmannen vaiheen mukaisesti, käymällä läpi jokaisen kysymyksen kohdalta vastauksia tarkemmin tarkastelemalla vastausten jakaumia prosentteina sekä frekvensseinä. Vastauksia tarkasteltiin kokonaisvastauksina sekä ensisijaisen Ohjaamo-valinnan mukaan. Kyselyllä kartoitettiin geneerisesti kohderyhmältä nuorten toiveita ja tarpeita Ohjaamo Etelä-Pirkanmaan osalta, jolloin vastausten keskinäisten muuttujien laaja vertailu ei ollut tutkimuksen kannalta relevanttia. Ainoastaan vertailuja vastaajan ensisijaisen Ohjaamo-valinnan mukaan koettiin hyödynnettävien tulosten kannalta oleelliseksi. Vastauksista huomioitiin erityisesti ensisijaisten Ohjaamo - valintojen mukaan esiintyviä poikkeuksia, joko erityisen suurena tai vähäisenä frekvenssinä keskiarvoon sekä toisiin ensisijaisiin Ohjaamo-valintoihin verrattaessa. Niiden kysymysten kohdalla, joissa aineistosta ilmeni erityisiä eroavaisuuksia ensisijaisten Ohjaamo-valintojen välillä, tulokset on esitelty eriteltyinä. Aineiston tulokset on esitelty numeerisesti, sanallisesti ja graafisessa muodossa. (Ks. Hirsjärvi ym., 2003, ss. 209–210)

Aineistosta huomioitiin myös muita poikkeamia ja painotuksia. Poikkeamien ja painotusten yhteydessä tarkasteltiin mahdollisia muuttujien välisiä riippuvuuksia. Aineiston ollessa tässä tutkimuksessa pieni (N=47) ja vaikuttavien ei-tiedossa olevien muuttujien määrän ollessa suuri, ei voida luotettavasti saada tietoa syy-seuraussuhteista. Muuttujien välisten riippuvuuksien merkitys todettiin tässä tutkimuksessa tilastollisesti vähäiseksi. (Ks. Heikkilä, 2014, ss. 90–92)

5.6 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2019) laatimien yleisten eettisten periaatteiden mukaan tutkijan tulee kunnioittaa tutkittavien henkilöiden ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta. Tutkijan tulee toteuttaa tutkimus aiheuttamatta tutkittavalle taholle merkittäviä riskejä, vahinkoja tai haittoja. Tutkimukseen osallistumisen tulee olla vapaaehtoista ja kieltäytymisen tulee olla mahdollista. Tutkittavalla on myös oikeus, missä tahansa tutkimuksen vaiheessa keskeyttää osallistumisensa ilman kielteisiä vaikutuksia. Tutkittavalla on myös oikeus saada lisätietoa tutkimuksen sisällöstä ja muusta siihen liittyvästä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, ss. 7–9)

Tutkimuksen toteuttamisessa noudatettiin Tutkimuseettisen neuvottelukunnan yleisiä periaatteita. Vastaajat saivat luettavakseen saatekirjeen ennen vastaamista, jossa kerrottiin tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet. Vastaaminen oli vapaaehtoista ja anonyymiä, mikä myös kerrottiin vastaajille saatekirjeessä. Lisäksi saatekirjeessä oli tutkijan yhteystiedot, mikäli vastaajalla ilmenisi tarvetta ottaa yhteyttä lisätietojen saamiseksi. Kyselylomakkeen laadinnassa noudatettiin sensitiivisyyttä. Tutkimuksen aineistoon liittyen laadittiin HAMKin opinnäytetyöohjeistuksen mukainen aineistohallintasuunnitelma (liite 6.) jota on noudatettu tutkimusta toteutettaessa.

Tutkimuksessa on lisäksi noudatettu hyviä tieteellisiä käytäntöjä, joita ovat muun muassa rehellisyys asiaa tutkittaessa ja analysoitaessa, yleinen tarkkuus sekä yleinen huolellisuus. Tutkimukseen sovellettiin käytäntöjen mukaisesti siihen sopivia menetelmiä. Tutkija on omassa tutkimuksessaan kunnioittanut muiden tekemiä tutkimuksia. Lisäksi tutkimusluvut on hankittu asianmukaisesti kaikilta tarvittavilta osapuolilta. (Ks. Tutkimuseettinen neuvottelukunta, n.d.)

Tutkimuksen toteuttaminen on noudattanut kvantitatiivisen tutkimuksen tutkimusprosessia. Tutkimuksen tulokset ovat samansuuntaisia kuin valtakunnalliset samaa aihepiiriä koskevat tutkimukset. Kyselylomake testattiin useaan kertaan ennen sen levittämistä. Vastauksista ei ilmene, että vastaaja eivät olisi vastanneet rehellisesti. Avoimiin kysymyksiin tuotetut vastaukset vaikuttavat aidoilta ja ovat sopivia kontekstiinsa. Tutkija on tutkimusta laatiessaan sekä aineistoa analysoidessaan työskennellyt objektiivisesti. Näiden seikkojen

perusteella ja vastaamisen vapaaehtoisuus myös huomioiden voidaan vastauksia pitää luotettavina.

Kestävän kehityksen näkökulma on huomioitu tutkimusta tehtäessä. Tutkimuksen toteutuksessa on käytetty mahdollisimman paljon digitaalisia vaihtoehtoja, niin tapaamisissa, yhteydenpidossa kuin tiedon hankinnassakin. Tiedon hankinnassa on hyödynnetty runsaasti myös lähikirjaston palveluita. Tutkimuksen toteuttamista varten on hyödynnetty jo olemassa olevia laitteita ja välineitä.

Sosiaalisen kestävän kehityksen näkökulmasta tutkimuksen kohderyhmä sisältää yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti erilaisia erilaisissa elämäntilanteissa olevia nuoria. Tutkimus toteutettiin osallisuuden viitekehyksessä, jolla tuetaan yksilöiden sosiaalisen kestävän kehityksen toteutumista. Tutkimuksen tavoitteena on parantaa nuorten palveluita ja näin ollen mahdollistaa nuoren terveellinen ja turvallinen kasvu aktiiviseksi kansalaiseksi.

6 Tulokset

Yhteystahoilta saatujen tietojen mukaan kyselylinkkiä jaettiin 257 nuorelle, joista kyselyyn vastasi 47 kohderyhmään kuuluvaa nuorta. Vastausprosentti oli 18,3 %. Kysymykset koskien ikää ja sukupuolta ovat anonymiteetin varmistamiseksi käsitelty ainoastaan kokonaistuloksena.

Tuloksissa on käsitelty kaikki vastausvaihtoehdot, vaikka joissakin kohdin vastausvalinnat ovat jääneet jopa alle viiden. Mitään vastauksia ei ole haluttu jättää pois, sillä pienessä Ohjaamossa jokaisen nuoren henkilökohtainen vastaus on arvokas ja huomioon otettava. Tuloksia tulkittaessa on muistettava, ettei pienissä vastausmäärissä toteudu määrällisen tutkimuksen kriteerit, vaan vastauksia on hyvä tarkastella suuntaa antavana näytetyyppisenä otoksena, ja että ne vaativat lisäselvityksiä luotettavamman tuloksen saamiseksi. Tuloksista on koottu toimeksiantajan hyödynnettäväksi infografiikka (liite 6), jossa tuloksia on käsitelty kokonaistuloksina.

6.1 Vastanneiden perustiedot

Vastaajia oli lähes kaikilta ikävuosilta välillä 18–27 (n=47). Eniten vastaajissa oli 22-vuotiaita ja 18-vuotiaita, joita oli molempia yhtä paljon (n=8). Vanhin vastaaja (n=1) oli 27-vuotias. Sattumoisin 24-vuotiaita ei osunut vastaajiin lainkaan, eikä myöskään Ohjaamon kohderyhmän vanhimpia ollut edustettuina. Ikähaarukan ulkopuolisia, jotka olivat aloittaneet kyselyn, oli kaksi. Nämä kaksi ohjautuivat valintansa perusteella automaattisesti suoraan kyselyn loppuun. Näitä vastaajia ei ole huomioita myöhemmissä vastauksissa eikä kyselyn vastausprosentissa.

Vastanneista 57 prosenttia (n=28) määritteli itsensä naiseksi ja mieheksi 37 prosenttia (n=17). Vastanneista 8 prosenttia (n=4) ei halunnut kertoa sukupuoltaan. Kysymyksessä oli mahdollista valita vaihtoehto muu tai ei määritelmää, mutta tätä vaihtoehtoa ei valittu kertaakaan.

6.2 Ensisijainen Etelä-Pirkanmaan Ohjaamo-valinta

Koska tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa materiaalia Ohjaamo Etelä-Pirkanmaan kehittämisen tueksi koko alueen osalta, sekä huomioiden kolmen eri toimipisteen eroavaisuuksia, nuorilta kysyttiin, missä Etelä-Pirkanmaan Ohjaamossa he todennäköisimmin tulisivat asioimaan. Nuoren oli myös mahdollista valita vaihtoehto en halua kertoa tai en osaa sanoa. Niiden kysymysten kohdalla, joissa vastauksissa ilmeni selkeää eroavaisuutta eri toimipisteiden välillä, tulokset on esitelty ja analysoitu sekä kokonaistuloksena että toimipistekohtaisesti. Niiden kysymysten osalta, joissa vastauksissa ei ole suuria poikkeavuuksia toimipisteiden välillä, vastauksia on käsitelty kokonaistuloksina koko Ohjaamo Etelä-Pirkanmaata koskien. Niiden nuorten vastaukset, jotka eivät valinneet mitään ensisijaista Ohjaamoa, vastaukset ovat mukana kokonaistuloksissa mutta eivät niissä tuloksissa, joissa on tarkasteltu sisältöjä erottaen ensisijaiset Ohjaamot.

Nuurilta kysyttiin, missä Etelä-Pirkanmaan Ohjaamossa todennäköisesti asioisivat. Vastaajista 57 prosenttia (n=27) valitsi Ohjaamo Akaan ensisijaiseksi Ohjaamoksi. Ohjaamo Valkeakosken valitsi 30 %:a (n=14) ja Ohjaamo Urjalan 9 %:a (n=4) vastaajista. Neljä prosenttia (n=2) ei halunnut kertoa omaa ensisijaista Ohjaamoaan. Kukaan vastaajista ei

valinnut vaihtoehtoa en todennäköisesti asioisi missään Ohjaamossa eikä en osaa sanoa - vaihtoehtoa. Näin ollen vastaajista 100 %:a koki, että todennäköisesti asioisi jossain Etelä-Pirkanmaan Ohjaamoista.

6.3 Nuorten toiveet työllisyyteen ja opiskeluun liittyen

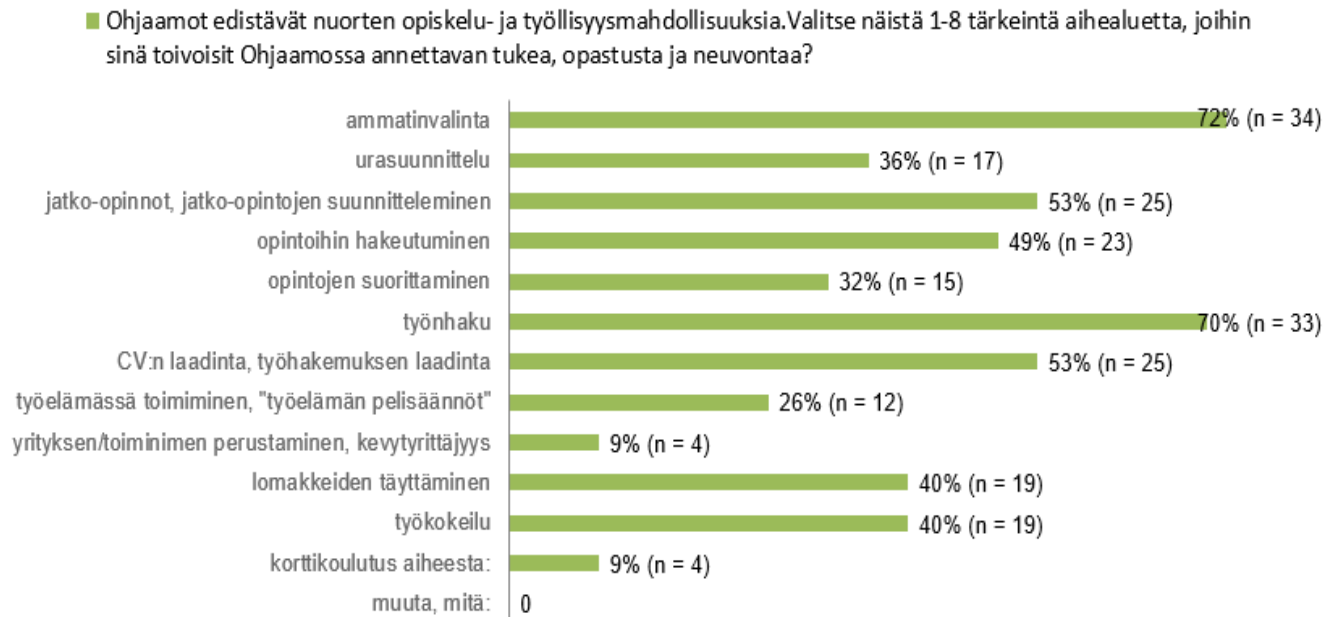
Nuorilta kysyttiin monivalintakysymyksellä tärkeimpiä aiheita, joihin toivoisivat saavansa Ohjaamossa tukea, ohjausta ja neuvontaa (kuva 1). Tässä kohdassa oli mahdollista valita 1–8 tärkeintä aihetta monivalintavaihtoehdoista. Lisäksi oli mahdollisuus avoimella kysymyksellä vastata aihe, jota ei vaihtoehdoista löytynyt. Eniten tarvetta tuelle ja ohjauksella nuoret vastasivat olevan ammatinvalintaan, työnhakuun, jatko-opintoihin/jatko-opintojen suunnitteluun sekä CV:n ja työhakemuksen laadintaan.

Vaihtoehdossa korttikoulutus oli mahdollista tarkentaa avoimeen vastaukseen, millaiseen korttikoulutukseen olisi tuen, opastuksen tai neuvonnan tarvetta. Täydennyksissä oli vastattu seuraavia: erilaiset passit, auto, työturvakortti, työturvallisuus. Osan vastausten täydellinen tulkinta vaatisi lisätietoja, mutta kontekstissaan tarkastellen esimerkiksi mainituilla erilaisilla passeilla saatetaan tarkoittaa muun muassa hygieniapassia ja anniskelupassia. Auto sen sijaan viitanne ajokorttiin. Työturvakortti ja työturvallisuus todennäköisesti tarkoittavat työturvallisuuskorttia.

Huomioitavaa on, ettei monivalinnoissa olleita käsitteitä avattu tässä kyselyssä.

Vaihtoehtojen sisältöjen hahmottaminen on riippunut muun muassa nuoren omista aiemmista kokemuksista. Jotkin käsitteistä ovat myös osittain päällekkäisiä. Jokin vaihtoehto on saattanut jäädä valitsematta, koska ei ole esimerkiksi ymmärtänyt, mitä termi tarkoittaa tai nuorella on ollut aiemmin negatiivisia kokemuksia aiheeseen liittyen, mikä on saattanut vaikuttaa vastaukseen.

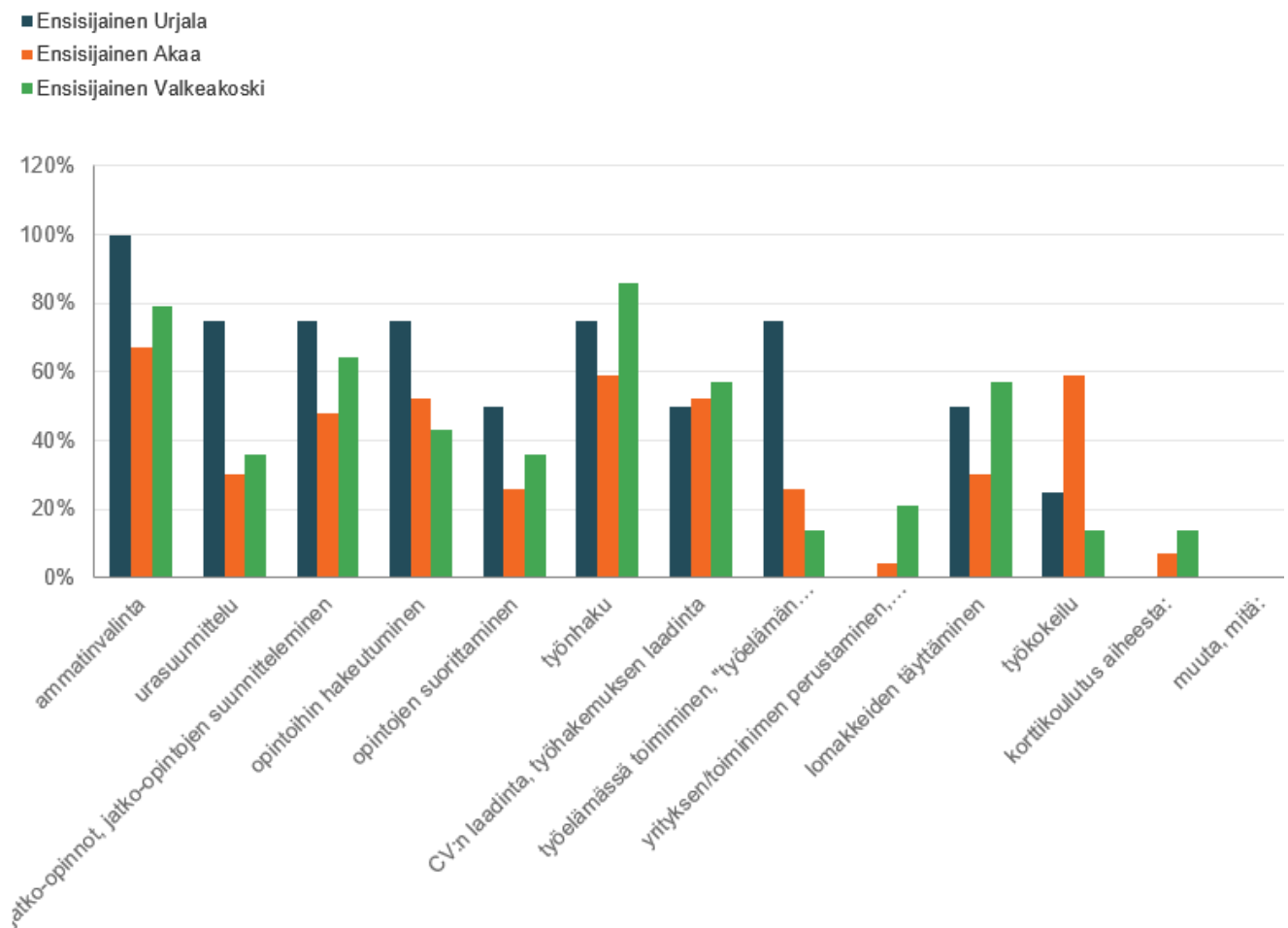
Kuva 1. Opiskelu- ja työllisyysmahdollisuuksien edistäminen

Tässä aihepiirissä ensisijaisten Ohjaamoiden välillä oli jonkin verran hajontaa (kuva 2.).

Samankaltaisena Ohjaamoiden kesken näyttäytyi ohjauksen tarve CV:n ja työhakemuksen laadinnassa. Kaikkien kolmen ensisijaisen Ohjaamon valinneilla valintaprosentti oli CV:n ja työhakemuksen kohdalla 50–57 prosenttia. Selkeimmät eroavaisuudet näkyivät ensisijaisesti Ohjaamo Urjalan valinneilla kohdassa työelämässä toimiminen, "työelämän pelisäännöt" (N=3). Vastausten perusteella tämä aihe näyttäisi nousevan prosenttiosuuksia vertailemalla Urjalan valinneilla muihin Ohjaamoihin verraten erityisen suureksi. Toki on huomioitava Ohjaamo Urjalan valinneiden vähäinen määrä (n=4), joka luonnollisesti ilmentyy tilastoissa suurina prosenttiosuuksina. Ohjaamo Urjalan valinneet valitsivat 100 prosenttisesti ammatinvalinta -aiheen ja Ohjaamo Valkeakoskelta erottui työnhaku -vaihtoehto, jonka oli valinnut 12 vastaajaa, mikä on 86 prosenttia. Tarve tuella ja ohjauksella työkokeilun osalta erottui kokonaisvastauksista ensisijaisesti Ohjaamo Akaan valinneilla. Tämän aiheen oli valinnut heistä 59 prosenttia (n=16).

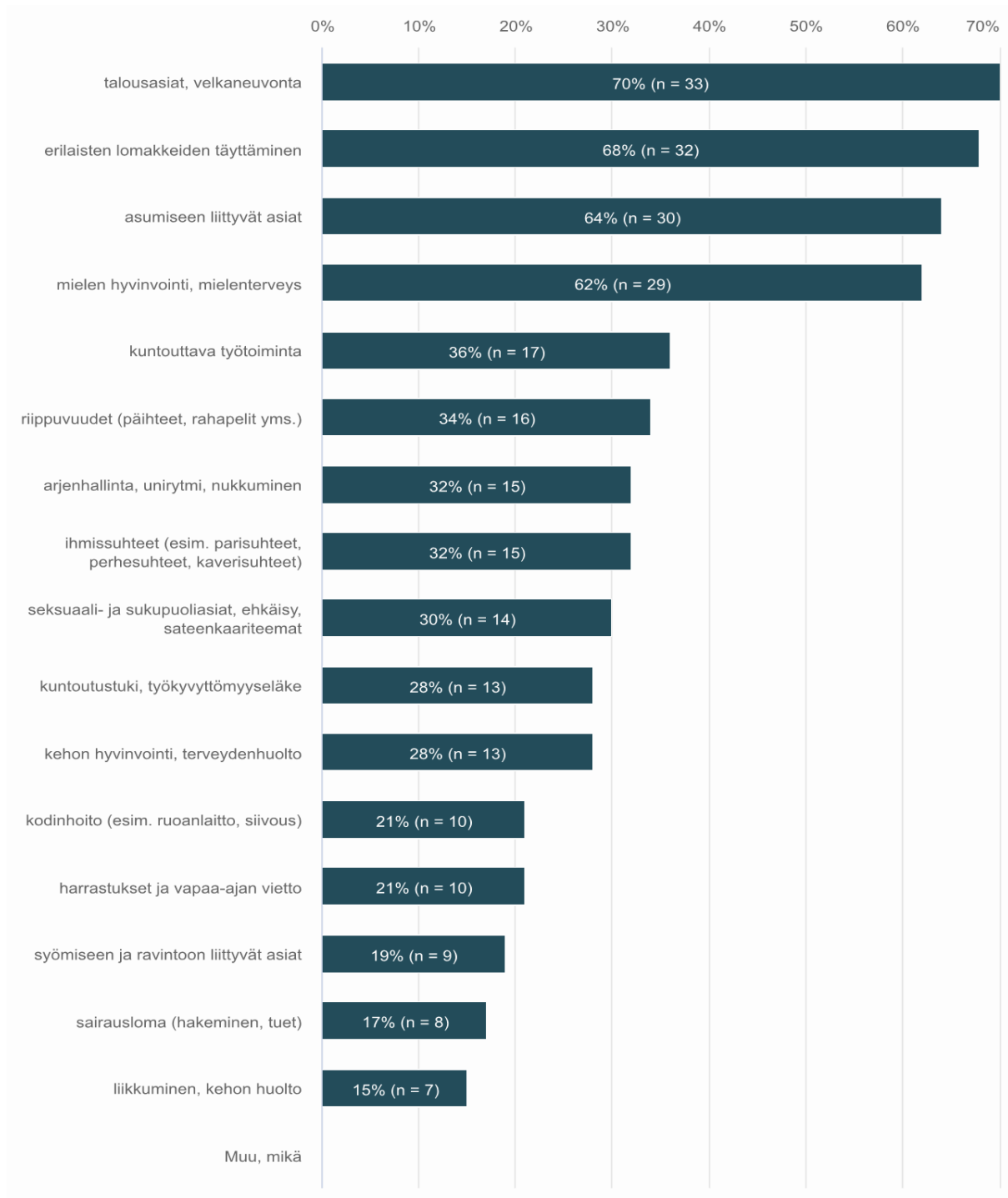
Kuva 2. Opiskelu- ja työllisyysmahdollisuuksien edistäminen ensisijaisten Ohjaamoiden mukaan

6.4 Nuorten toiveet hyvinvoinnin edistämiseen liittyen

Kysyttäessä hyvinvointia edistäviä aiheita, talousasiat ja velkaneuvonta nousivat selkeästi isoimmaksi tarpeeksi (kuva 3). Erilaisten lomakkeiden täyttäminen valikoitu myös useimmilla asiaksi johon Ohjaamossa toivoisi saavansa tukea. Myös asumiseen liittyviin asioihin vastaajat toivoivat Ohjaamossa annettavan ohjausta ja tukea.

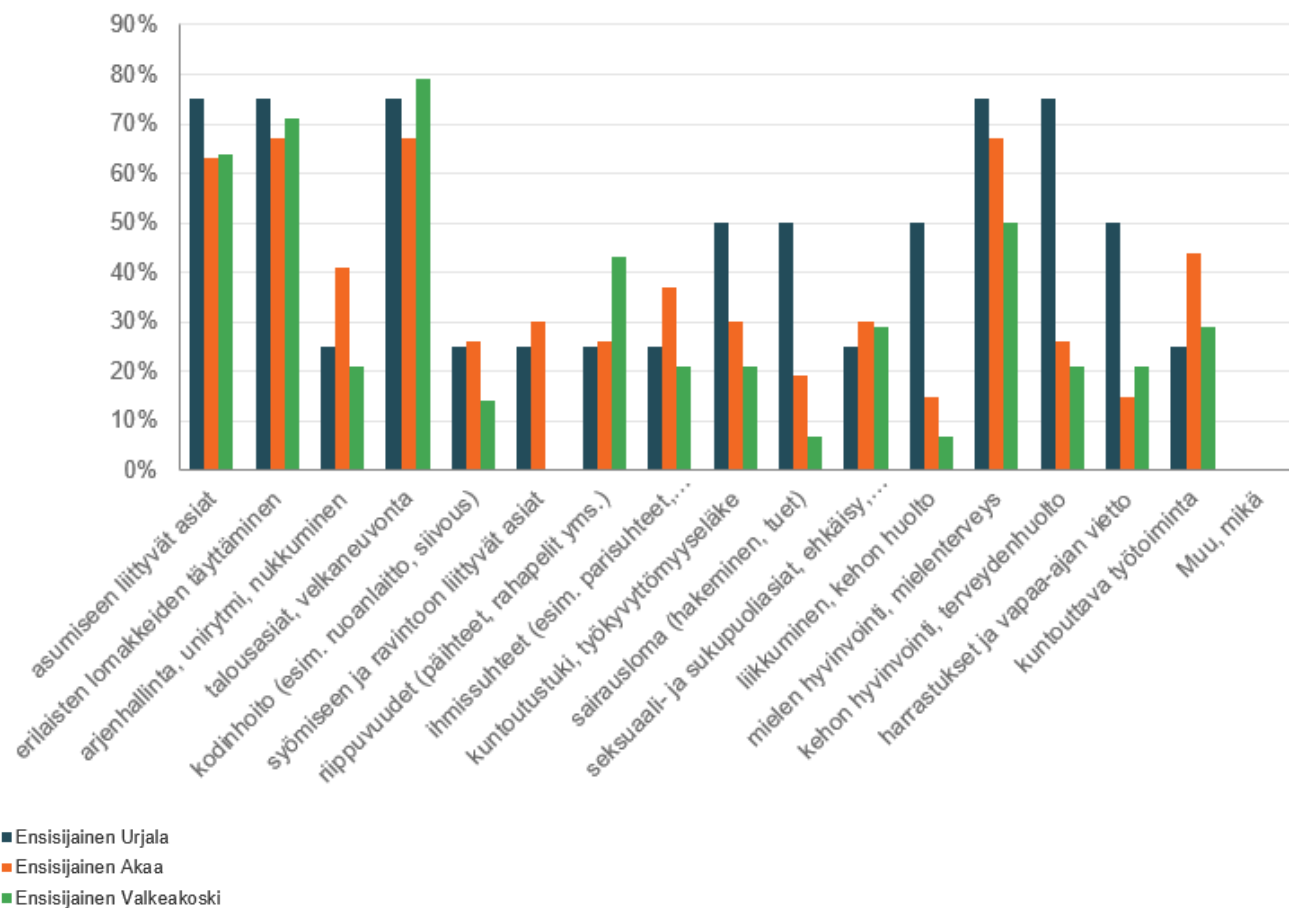
Kuva 3. Hyvinvointia edistävät aiheet

Ensisijaisten Ohjaamoiden mukaan eroteltuina (kuva 4) vahvasti samanlaisia valintoja tuli aiheissa talousasiat ja velkaneuvonta. Näissä kaikkien ensisijaisten Ohjaamoiden vastausprosentit olivat 68–79 prosenttia. Samankaltaisuutta esiintyi vahvasti seksuaali- ja sukupuoliasiat, ehkäisy ja sateenkaariteemat -aiheessa, jossa kaikkien kolmen Ohjaamon valinneiden vastaukset osuivat 25–29 prosenttia.

Verratessa vastauksia ensisijaisten Ohjaamoiden mukaan Ohjaamo Urjalan valinneilla erottui useimmin valittuina kohtina mielenhyvinvoinnin (n=3) lisäksi vaihtoehto kehon hyvinvointi, terveydenhuolto (n=3). Ohjaamo Valkeakosken valinneissa riippuvuuksiin kaivattiin tukea, ohjausta ja neuvontaa prosentuaalisesta muita Ohjaamoita enemmän. Valkeakosken valinneista tämän vaihtoehdon oli valinnut 43 prosenttia (n=6) vastaajista. Akaan valinneissa sen sijaan erottui valinta kuntouttavaan työtoimintaan liittyen (n=12), kun muissa ensisijaisissa Ohjaamoissa tämän oli Urjalan osalta valinnut yksi ja Valkeakosken osalta neljä.

Kuva 4. Hyvinvointia edistävät aiheet jaoteltuina Ohjaamokohtaisesti

6.5 Mieluisimmat yhteydenpitoväylät

Nuorilta kysyttiin monivalintakysymyksellä 1–3 sovellusta tai viestintäkanavaa, joiden kautta olisivat mieluiten Ohjaamon työntekijään yhteydessä (kuva 5). WhatsApp (n=42) erottui selkeästi kokonaisvastauksista. Toiseksi suosituimmaksi valinnaksi tuli tekstiviesti (n=16). Perinteisen puhelun kanssa kolmanneksi suosituimman sijan jakoi kokonaisvastauksissa

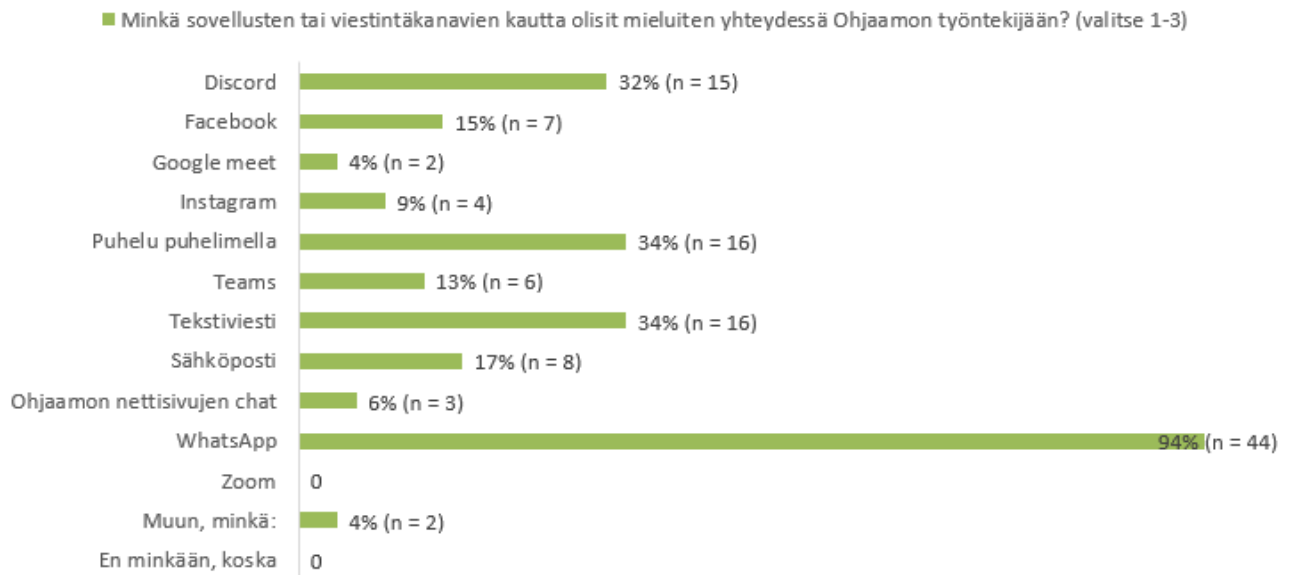
Discord (n=14). Vähiten valintoja tuli vaihtoehtoihin Google Meet ja Ohjaamojen nettisivujen chat, jotka molemmat oli valittu kaksi kertaa. Täysin valitsematta jäi Zoom-vaihtoehto.

Avoimen kysymyksen vastauksissa (n=2) oli mainittu valmiiden vaihtoehtojen lisäksi WhatsApp, joka oli myös mukana monivalinnoissa sekä Snapchat. Nämä avoimen kysymyksen vastaukset on tilastoitu ainoastaan valintakohtaan muun minkä.

Muutoin vastaukset olivat hyvin samankaltaisia ensisijaisten Ohjaamoiden kesken, mutta WhatsAppin jälkeen eniten kannatusta saaneissa vaihtoehtoissa oli selkeät eroavaisuudet.

Urjalan ensisijaisesti valinneilla vahvin kakkosvaihtoehto oli Teams (n=2), Akaan valinneilla Discord (n=11) ja Urjalan valinneilla sen sijaan tekstiviesti (n=7).

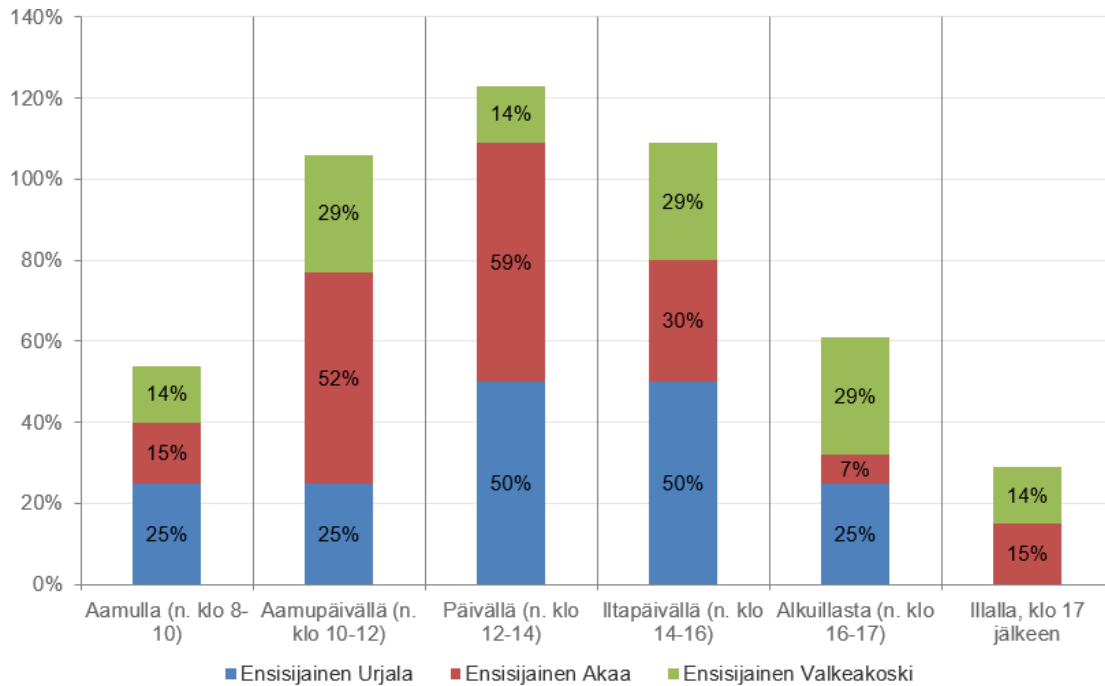
Kuva 5. Mieluisimmat yhteydenpitokanavat

6.6 Todennäköisimmät asiointiajat

Nuorilta kysyttiin todennäköisintä kellonaikaa, jolloin he arkipäivänä vierailisivat Ohjaamossa (kuva 6). Kysymyksessä oli monivalintoihin eritelty aikahaarukoita väliltä klo 8 – klo 17 jälkeen. Nuoren oli mahdollista valita 1–2 vaihtoehtoa. Kokonaisvastausten mukaan nuoret kokivat todennäköisimmin asioivansa Ohjaamossa päivällä noin klo 12–14 (n=20). Kaikkien ensisijaisten Ohjaamoiden eniten kannatusta saaneet ajankohdat asettuivat klo 10 ja klo 16 välille.

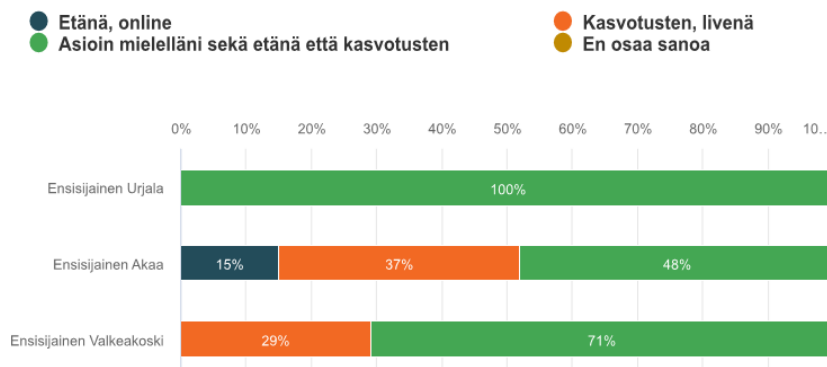
Kuva 6. Todennäköisimmät asiointiajat

6.7 Mieluisin asiointimuoto

Nuorilta kartoitettiin mieluisinta muotoa Ohjaamossa asioimiseen (kuva 7). Vastanneista 62 prosenttia (n=27) vastasi, että asioi mielellään sekä etänä että kasvotusten. Muut vaihtoehdot olivat etänä, kasvotusten tai en osaa sanoa. Akaan ensisijaiseksi Ohjaamoksi valinneissa oli osa (n=4), jotka mieluiten asioivat vastausten mukaan vain etänä. Muiden kohdalla etäasioinnin ja kasvotusten asioinnin yhdistelmä oli suosituin.

Kuva 7. Mieluisin asiointimuoto

6.8 Nuorten muut toiveet Ohjaamon toiminnalle

Vastaajilla oli kyselyn lopussa mahdollista esittää valittujen kysymysaiheiden ulkopuolelta avoimella kysymyksellä muita toiveita Ohjaamon toiminnalle.

Kivat ohjaajat

Rento, kotoisa vuorovaikutus

Paljon näkyvää mainontaa ohjaamosta. Silleen, että kaikki tietävät, mikä on Ohjaamo ja missä se on. Kunnan mainokset siis.

Tähän tuli vastauksia yhteensä kahdeksan, joista kahdessa kerrottiin, ettei ole muita toiveita. Avoimissa vastauksissa toivottiin panostusta palvelun mainostamiseen siten, että nuoret saisivat tiedota Ohjaamosta. Toivottiin myös apua masennuksen estoon, stressiin sekä keskittymisongelmiin. Työharjoittelupaikan löytymiseen kaivattiin Ohjaamosta myös apua. Lisäksi mainittiin toiveeksi kivat ohjaajat sekä rentoa ja kotoisaa vuorovaikutusta.

7 Johtopäätökset

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää nuorten toiveita ja tarpeita Ohjaamo Etelä-Pirkanmaan sisältöihin ja aihealueisiin. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaisia toimintamuotoja nuoret toivovat Ohjaamossa toteutettavan ja millaisia muita toiveita nuorilla on Ohjaamon toiminnalle. Tuloksia tarkasteltiin koko Ohjaamo Etelä-Pirkanmaan osalta sekä osittain toimipistekohtaisesti.

Tutkimuksen perusteella nuoret toivovat saavansa ohjausta ja neuvontaa eniten ammatinvalintaan, työhön ja opiskeluihin tai niihin hakeutumiseen liittyvissä asioissa. Hyvinvointia edistävästä aiheista nuoret toivovat saavansa Ohjaamosta neuvontaa ja ohjausta omiin taloudellisiin asioihin liittyen, lomakkeiden täyttämiseen, asumiseen, mielen hyvinvointiin, kuntouttavaan työtoimintaan sekä riippuvuuksiin liittyvissä asioissa.

Talousasiat ja velkaneuvonta ovat ilmenneet valtakunnallisesti nuorten tarpeina tämän tutkimuksen lisäksi myös vuoden 2020 Nuorisobarometrissa. Nuorisobarometrin mukaan nuoret olivat kokeneet palveluiden riittämättömyyttä erityisesti velkaneuvontaan ja

rahapeliongelmiin liittyen. Vaikuttaa siltä, että nuorten tarpeet ovat kasvaneet nopeammin, kuin mitä palveluita on voitu järjestää.

Nuoret ovat mielellään yhteydessä Ohjaamon työntekijään hyödyntäen monia eri kanavia. Näitä olivat: WhatsApp -viestisovellus, puhelimella soittaminen, tekstiviestit, Discord-verkkoalusta sekä sähköposti ja Facebook. Nuoret todennäköisesti valitsivat niitä vaihtoehtoja, joita he itse jo luontaisesti käyttävät. WhatsApp-viestisovellus oli ylivoimaisesti suosituin vaihtoehto. WhatsAppin suosio nuorten keskuudessa saattaa liittyä sen maksuttomuuteen. Sovellusta on mahdollista käyttää ilman omaa puhelinliittymää avoimissa langattomissa internetverkoissa, joita löytyy muun muassa kirjastoista, kouluista, virastoista ja kahviloista.

Suurin osa nuorista asioisi mielellään yhdistäen etäasiointia sekä kasvokkain tapahtuvaa asiointia. Samanlaisia vastauksia on ilmennyt myös Nuorisobarometrissä (2020), jossa suurin osa nuorista hyödynsi palveluita mieluiten sähköisesti, mutta lähes yhtä suuri osuus nuorista oli sitä mieltä, että kasvotusten kohtaaminen työntekijän kanssa on tärkeää.

Arkipäivisin nuoret mieluiten asioivat Ohjaamossa päivällä noin kello 12–14. Kyselyssä ei tarkennettu, olisiko tämä aika heidän omien aikataulujensa mukaan mahdollista vai yleisesti vain mieluisin asiointiajankohta. Kaiken kaikkiaan suosituimmat ajankohdat asettuivat klo 10 ja klo 16 väliin, joka osuu myös, niin sanottuun perinteiseen virka-aikaan. Nuoret todennäköisesti hoitavat muitakin asioitaan tässä aikahaarukassa ja ovat liikkeellä, jolloin myös Ohjaamossa asiointi olisi mahdollista samalla kertaa. Todennäköisesti myös julkisen liikenteen hyödyntäminen liikkumisessa on tuohon kellonaikaan helppoa.

Yleisesti nuoret toivovat Ohjaamoon kivoja ohjaajia, rentoa ja kotoisaa vuorovaikutusta, sekä Ohjaamon tehokasta mainostusta, jotta mahdollisimman moni saisi tiedon Ohjaamon olemassaolosta. Avoimista vastauksista ei noussut huomioita työntekijöiden varsinaisesta asiantuntijuudesta tietyn asian osalta, vaan nuoret toivovat Ohjaamokäynnillään kohtaavansa mukavia ihmisiä, ja että Ohjaamoon olisi miellyttävä tulla. Nuorisobarometrin (2020) perusteella nuorten luottamus yleisesti palveluihin on korkealla, tämä saattaa näkyä myös toiveissa Ohjaamoa kohtaan. Nuorten perusoletus Ohjaamopalvelulle saattaa jo lähtökohtaisesti pitää sisällään, että työntekijät ovat osaavia ammattilaisia.

Tulosten perusteella Ohjaamo Etelä-Pirkanmaan alueen nuorten toiveet ja tarpeet ovat samankaltaisia, kuin mitä ilmenee valtakunnallisissa tutkimuksissa ja tilastoissa. Vuoden 2019 Nuorisotilastoissa korostuvat samat aihepiirit kuin nyt saaduissa tuloksissa.

Tulosten perusteella nuorten elämät ja elämäntilanteet ovat toisaalta hyvin samankaltaisia asuinpaikkakunnasta riippumatta. Toisaalta tämän tutkimuksen tuloksista ilmeni joissain kysymyksissä voimakkaitakin eroavaisuuksia ensisijaisten Ohjaamovalintojen välillä.

Vastaajien niukkuudesta johtuen, tarkempien johtopäätösten vetäminen toimipisteiden eroavaisuuksista vaatisi kuitenkin lisätutkimusta.

Vaikka paikallinen asiakaslähtöisyys ja asiakkaiden osallisuus ovat tärkeimpiä lähtökohtia Ohjaamon toiminnan suunnittelu ja kehittämisessä, tämä tutkimus tukee ajatusta, että Ohjaamo Etelä-Pirkanmaan kehittämisessä voidaan hyödyntää valtakunnallisesti tehtyjä tuloksia, paikallisten tutkimusten lisäksi.

Jarmo Nieminen (2017) toteaa Kohtaamon Ohjaamoiden työntekijöille ja sidosryhmille teettämien kyselyiden perusteella, Ohjaamoiden profiloituvan helposti vain moniongelmaisten nuorten palvelupaikaksi. Leimautumisen pelko saattaa karsia joitakin nuoria pois Ohjaamon palveluiden piiristä. Kohtaamon kyselyiden perusteella Ohjaamot koetaan myös keskittyvän liiaksi työhön ja opintoihin liittyviin ohjauksiin, ja sosiaali- ja terveystalviin liittyvien ohjauksen jäädessä vähemmälle. Niemisen mukaan Ohjaamoissa pyritään kehittämään toimintaa koko ajan niin, että palvelumallit vastaisivat koko ajan paremmin nuorten tarpeisiin ja tilanteisiin. Ohjaamoiden profiloituminen Niemisen kuvaamalla tavalla saattoi vaikuttaa nuorten vastausinnostukseen. Vastanneista 100 prosenttia valitsi jonkin Ohjaamon, jossa voisi asioida. Joskin kaksi vastaajaa ei halunnut kertoa valintaansa. Kyselyn tulosten perusteella vastanneiden toiveet ja tarpeet ovat hyvin linjassa sen suhteen, millaisia palveluita Ohjaamoissa tyyppillisesti tarjotaan. (Nieminen, 2017, ss.42–43)

Ohjaamo Etelä-Pirkanmaan alueella olevat Ohjaamoiden toimipisteet sijaitsevat keskenään hyvin erilaisissa kunnissa. Valkeakoski on selkeästi kaupunkimaisin, Akaa on laajalle levinnyt kaupunki, joka koostuu kolmesta pienemmästä taajamasta ja Urjala on pienempi maalaismaisempi kunta. Vaikka tutkimuksen kokonaistulokset ovatkin linjassa

valtakunnallisten tulosten kanssa, asettaa kunnan koko ja sijainti Ohjaamoiden toimipisteille kuitenkin erilaisia lähtökohtia. Kuten Olli Lehtonen sekä Ossi Muilu (2020) ovat artikkelissaan todenneet, asuinpaikkakunnan koolla on vaikutusta nuorten palveluiden saavutettavuuteen. Heidän mukaansa monilla pienillä paikkakunnilla Ohjaamo-palvelumallin toteuttaminen voi olla hankalaa ja palveluihin fyysisesti pääseminen voi olla nuorelle haastavaa julkisen liikenteen vähäisyyden vuoksi. Nuorten tulisi kuitenkin olla yhdenvertaisessa asemassa asuinpaikkakunnasta riippumatta. Yhdenvertaisuuden toteutuminen asettaa lisäpainetta myös paikkariippumattomille digitaalisille ratkaisuille. (Lehtonen & Muilu, 2020, ss. 5–6.).

Edelliseen kappaleeseen viitaten, olisi ensisijaisen tärkeää, että vaikka haja-asutusalueilla olisi lukumääräisesti nuoria vähemmän kuin taajamissa, näiden haja-asutusalueiden nuorten osallisuuden toteutumiseen ja kuulemiseen kiinnitettäisiin erityisesti huomiota. Pienillä paikkakunnilla palvelutkin ovat vähäisiä ja yhdellä toimivalla palvelulla on korostetun iso rooli nuoren syrjäytymisen ehkäisemisessä.

Marinin hallituksen hallitusohjelma (2019) on laadittu aikana ennen maailmanlaajuista covid19-pandemiaa. Koronan pitkäaikaisvaikutuksista emme vielä tiedä, mutta jo nyt on tutkimuksissa havaittu nuorten pahoinvoinnin lisääntyneen koronavuosien aikana. Esimerkiksi nuorten työvoimapaalveluiden tarve oli selkeästi kasvanut vuoden 2020 aikana. Valtioneuvoston raportissa (2020) puolestaan todetaan nuorten palveluiden romahtaneen pandemian aikana jopa 80 prosenttia. Lisäksi raportissa todetaan, että akuutin tilanteesta selviämisen jälkeen, nuorisotyön antamalla tuella on nuorten toipumiselle suuri merkitys. (Lahtinen & Haikkola, 2021; Valtioneuvosto, 2020)

8 Pohdinta

Tutkimuksella tuotettiin tietoa nuorten toiveista ja tarpeista Ohjaamon toiminnan suhteen. Valitettavasti vastausprosentti jäi harmillisen alhaiseksi. Määrällisessä tutkimuksessa tyypillisesti vastaajien määrän tulisi olla suuri. Vilkan (n.d.) mukaan määrällisessä tutkimuksessa suositeltavien vastaajien vähimmäismäärä on 100. Tässä tutkimuksessa kyselyn vastaajien määrä (N=47) jäi alhaiseksi, jonka perusteella tutkimuksen tulosta ei voida pitää tilastotieteellisesti luotettavina. Sosiaalipedagogisesti ja osallisuuden näkökulmasta

jokaisen vastaajan osallistuminen kyselyyn on ollut kuitenkin yksilötasolla merkittävää ja merkityksellistä.

Kyselylomakkeessa kysymysten sanamuotoja olisi voinut hioa vielä tarkemmiksi. Kysyttäessä todennäköisintä asiointikellonaikaa nuori ei välttämättä ole valinnut sitä kellonaikaa, joka palvelisi häntä itseään parhaiten, vaan hän on saattanut pohtia, milloin esimerkiksi työntekijät yleensä ovat ”virastossa” paikalla, jolloin todennäköisin ajankohta on sellainen, kun työntekijä on paikalla. Saman kysymyksen yhteydessä on myös syytä kriittisesti pohtia, toteutuuko siinä kohdassa aito osallisuus, kun kysymyksestä on jo lähtökohtaisesti rajattu viikonloppuajankohdat pois.

Entä palveleeko vain tekstiin ja lukemiseen pohjautuva kyselylomake kaikki vastaajia? Vaikka kyselylomakkeen ja saatekirjeen laadinnassa pyrittiin mahdollisimman hyvään ja selkeään kieleen, se ei välttämättä ole motivoinut vastaamaan niitä nuoria, joilla on lukemisen ja kirjoittamisen kanssa haasteita tai vaikeuksia hahmottamisessa. Koronapandemian asettamien epävarmuustekijöiden valossa, tutkimus päätettiin toteuttaa määrällisenä kyselytutkimuksena. Toisenlaisessa maailman tilanteessa esimerkiksi kasvotusten tapahtuva laadullinen haastattelu olisi saattanut tuottaa luotettavampaa tutkimustietoa. Ilman pandemiatilannetta, olisi voinut harkita myös toiminnallisemman tutkimuksen tekemistä.

Osallisuus on yksi Ohjaamoiden perusajatuksista. Useat eri tahot ovat kuvailleet osallisuutta syrjäytymisen vastavoimaksi. Suomalaista yhteiskuntaa on julkisessa keskustelussa huolestuttanut niin sanotut syrjäytyneet nuoret. Herääkin kysymys, tuetaanko nuorille suunnatuissa palveluissa yleisesti tarpeeksi syrjäytymisen vastavoiman osallisuuden syntymistä? Onko nuoret otettu aidosti alusta lähtien mukaan suunnittelemaan ja kehittämään heille kohdennettuja palveluita ja vastaako palveluiden toimintakulttuuri nuoria asiakkaita?

Tätä tutkimusta tehdessä totesin, kuinka salakavalasti ja helposti aitoon osallisuuteen ja kuulemiseen pyrkivä kysely voikin kääntyä organisaatiolähtöiseksi ja hyvinkin rajatuksi kyselyksi. Toki on ihan perusteltua myös pohtia, onko järkevää kysyä vaihtoehtoja, jotka eivät ole mahdollisia. Toisaalta tärkeää olisi myös pohtia, keitä varten palveluita ylipäättään tarjotaan, millä ehdoilla ja mistä tarpeista käsin.

Nuorten toiveita ja tarpeita on mahdollista lähteä tämän tutkimuksen pohjalta tutkimaan vielä tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin esimerkiksi haastattelemalla Ohjaamossa käyviä nuoria. Myös tämä kysely on mahdollista toistaa tarvittaessa esimerkiksi vuosittain, ja seurata kasvaako muun muassa vastausmäärät Ohjaamon tullessa tutummaksi nuorille tai muuttuuko vastausten painotus. Tässä kyselyssä kohderyhmä oli napakasti rajattu. Olisi mielenkiintoista tehdä sama kysely laajemmalle kohderyhmälle ja vertailla tulosta tämän kyselyn tuloksiin.

Tämä opinnäytetyöprosessi kasvatti ymmärrystäni osallisuuden merkityksestä ja roolista. Ymmärrys toi mukanaan myös turhautumista siitä, kuin aikuislähtöisesti ja ylhäältä alaspäin organisoituneesti useat yhteiskunnan palvelut toimivat. Ohjaamoiden toiminnassa nuoren rooli omien asioidensa asiantuntijana ja toiminnan kehittämisen oleellisena osapuolena on esimerkillistä toimintaa, josta kaikkien julkisen sektorin toimijoiden olisi syytä ottaa oppia. Osallisuus on taitolaji ja aidon osallisuuden toteutuminen vaatii palveluiden rehellistä ja rohkeaa tarkastelua. Se vaatii myös päättäjiltä ja työntekijöiltä ymmärrystä ja osaamista osallisuudesta, sekä sen merkityksestä. Tätä osallisuutta painottavaa näkökulmaa aion viedä vielä vahvemmin omaan työhöni.

Lähteet

- Aalberg, V., & Siimes, M., (2007). *Lapsesta aikuiseksi: nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi*. Kustannusosakeyhtiö Nemo.
- Ahola, A., (2011). *Käsitteiden kehittäminen kuuluu hyvinvoinnin mittaamiseen*. Tilastokeskuksen verkkopalvelun artikkeli. Haettu 18.2.2021 osoitteesta https://www.stat.fi/artikkelit/2011/art_2011-09-26_010.html
- Dunderfelt, T. (2011). *Elämänkaaripsykologia*. WSOYpro Oy.
- Eura. (n.d.). *Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittaman hankkeen kuvaus*. Työ- ja elinkeinoministeriö. Euroopan aluekehitysrahasto. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20318>
- Gufstasson, C. (n.d.). *Tilastotieteen johdantokurssi*. Luentorunko. Vaasan yliopisto. http://lipas.uwasa.fi/~chg/TJK_s2011.pdf
- Heikkilä, T., (2008). *Tilastollinen tutkimus*. Edita Prima Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2005). *Tutki ja kirjoita* (11. p.). Gummerus Kirjapaino Oy.
- Horelli, L., Haikkola, L. & Sotkasiira, T. (2008). Osallistumisen moniaineksinen viitekehys. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.), *Nuorisotyötä on tehtävä – Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet* (s. 222). Nuorisotutkimusseura ry.
- Juhila, K. (2006). *Sosiaalityöntekijöinä ja asiakkaina. Sosiaalityön yhteiskunnalliset tehtävät ja paikat*. Vastapaino.
- Juhila, K. (n.d.), Teemoittelu. Teoksessa J. Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>
- Jämsén, A. & Pykkönen, A. (toim.). Mitä on osallisuus? Teoksessa A. Jämsen & A. Pykkönen (toim.) *Osallisuuden jäljillä* (ss. 9–10). <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/osallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>
- Kohtaamo. (n.d.). *Palvelumuotoilu Ohjaamoissa*. <https://kohtaamo.info/palvelumuotoilu-ohjaamoissa>
- Kokkola, A., Kiikkala, I., Immonen, T. & Sorsa, M. (2002). *Mitä Sinä elämältäsi haluat? Asiakaslähtöinen mielenterveyttä edistävä toimintamalli*. Suomen Kuntaliitto.

- Kuula-Luumi, A. (2014). *Aineistonhallinta*. Alaikäisiin kohdistuvan tutkimuksen etiikkaa - seminaariaineisto 11.11.2014. Tutkimuseettinen neuvottelukunta.
<https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/media/Kuula-Luumi.pdf>
- Lahtinen, J. & Haikkola, L. (26.1.2021). Nuorten työvoimapalvelujen käyttö ja kokemukset palveluista korona-ajan ensimmäisen puolen vuoden aikana. *Nuorisotutkimusseura ry – Nuorisotutkimusverkosto*. <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/nakokulma68>
- Lappalainen, P. (2019). Osallistamispolitiikalla hallinnoidaan kansalaisia ja asukkaita. Teoksessa T. Meriluoto & T. Litmanen (toim.), *Osallistu! Pelastaako osallistaminen demokratian?* Vastapaino.
- Lilja, T., Pulkkinen, P. & Helander, J. (2021). Nuorten asiakasosallisuus monialaisessa ohjaus- ja neuvontapalvelussa. *Nuorisotutkimus*, 39(1), ss. 21–36.
- Mattila, M. (n.d.), Otos ja otantamenetelmät. Teoksessa J. Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja].
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/otos/otantamenetelmat/>
- Miettinen, S. & Teknologiateollisuus ry. (2014). *Muotoiluajattelu* (1. p.). Teknologiainfo Teknova Oy.
- Määttä, M. (2016). *Alle 30-vuotiaiden palaute uudesta Ohjaamo-palvelusta*. Tiivistelmä. Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.
<https://docplayer.fi/41108516-Alle-30-vuotiaiden-palaute-uudesta-ohjaamo-palvelusta.html>
- Määttä, M., (2020). *Ohjaamojen tilastot vuodelta 2019*. Keski-Suomen elinkeino -, liikenne- ja ympäristökeskus. Kohtaamo.
<https://kohtaamo.info/documents/21827/32792/Ohjaamotilastot+2019/2f30e7fc-6e39-4688-9f0b-964655679da9>
- Mönkkönen, K., Kekoni, T. & Pehkonen, A., (2019). *Moniammatillinen yhteistyö: Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla*. Gaudeamus.
- Nieminen, J., (2017). Ohjaamot ja nuorten osallisuus. Teoksessa M. Määttä (toim.), *Uutta auringon alla? Ohjaamot 2014–2017* (ss. 42–43). Kohtaamo-hanke (ESR), Keski-Suomen ELY-keskus. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-314-613-6>

- Nivala, E. & Ryyänen, S. (2013). Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. *Sosiaalipedagoginen aikakauskirja*, 14, ss. 9–45.
<http://www2.uef.fi/documents/1381035/2330652/NivalaRyyänen2013.pdf>
- Nivala, E. & Ryyänen, S. (2019). *Sosiaalipedagogiikkaa. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa*. Gaudeamus.
- Nuorisobarometri. (2020). *Palvelu pelaa! Nuorisobarometri 2020*. Tietoa nuorista.
<https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2021/03/FI.pdf>
- Nuorisolaki 1285/2016. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>
- Nuorisotakuu. (2014). *Nuorille suunnatun Ohjaamo-toiminnan käynnistäminen ja kehittäminen*. Rakennerahasto.
http://www.rakennerahastot.fi/documents/10179/308807/Ohjaamo-toiminnan_yleiskuvaus_marraskuu_2014.pdf/97c65806-9a92-4756-98e4-7f2527acd592
- Nuorisotilastot. (2019). *Nuorten yksilöasiointien aihealueet asiointitavan mukaan*. Suomen nuorisotyön tilastot. Nuorten tieto ja neuvontatyö. Haettu 22.8.2021 osoitteesta <https://www.nuorisotilastot.fi/nuorten-tieto-ja-neuvontatyo>
- Nuorisotutkimusseura. (2013). *Nuoria liikkeellä. Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013*.
https://issuu.com/tietoanuorista/docs/nuorten_vapaa-aikatutkimus_2013
- Nuorisotutkimusseura. (n.d.). *Nuorisobarometrin 2020 julkistustilaisuus*. Haettu 6.2.2021 osoitteesta <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/ajankohtaista/tapahtumat/2398-nuorisobarometrin-2020-julkistustilaisuus>
- Nurmi, J. (2001). Nuoruusiän kehitys: etsintää, valintoja ja noidankehiä. Teoksessa P. Lyytinen, K. Korkiakangas & H. Lyytinen (toim.), *Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan* (s. 256). WSOY
- Peltola, M. & Moisio, J. (2017). *Ääniä ja äänettömyyttä palvelukentillä. Katsaus lasten ja nuorten palvelukokemuksia koskevaan tietoon*. Nuorisotutkimusseura.
https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/aania_ja_aanettomytta_palvelukentilla.pdf
- PoVer-hanke. (n.d.). Työllistämisen ja työllistymisen palvelupolut ja verkostot. Haettu 10.1.2021 osoitteesta www.poverhanke.fi
- Perustuslaki 731/1999. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- Sosiaalihuoltolaki 2014/1301. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

- TEM. (2018). *Ohjaamotoiminnan perusteet*. Työ- ja elinkeinoministeriö. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta. Valtioneuvoston kanslia.
https://kohtaamo.info/documents/21827/35282/TEM_esite_6_2018_Ohjaamotoiminnan_perusteet_15112018.pdf/6f780aea-efa9-4126-8f83-96ee1f5c59e0
- THL. (2020a). *Asiakaslähtöisyys*. Haettu 17.1.2021 osoitteesta <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/sosku/sosiaalisenkuntoutuksen-opas/palvelun-sisallot/yksilotyoskentely/asiakaslatoisyys>
- THL. (2020b). *Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet*. Haettu 20.2.2021 osoitteesta
<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet>
- Tilastokeskus. (n.d.). *Frekvenssijakauma*. Tietoa tilastoista.
<https://www.stat.fi/meta/kas/frekvenssi.html>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (n.d.). *Hyvä tieteellinen käytäntö*.
<https://tenk.fi/fi/tiedetilppi/hyva-tieteellinen-kaytanta-htk>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarvointi Suomessa Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019.
https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf
- Valtakari, M., Arnkil, R., Eskelinen, J., Mayer, M., Nyman, J., Sillanpää, K., Spangar, T., Ålander, T. & Ylikoski, M. (2020). *Ohjaamot - monialaista yhteistyötä, vaikuttavuutta ja uutta toimintakulttuuria. Tutkimus monialaisen yhteistyön vaikuttavuudesta nuorten työllistymistä edistävissä palveluissa*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisuja 2020:13. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-932-5>
- Valtioneuvosto. (2019). *”Hyvä yhteiskunta on yhdessä tekemistä, vuorovaikutusta, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta”*. Hallitusohjelma. Marinin hallitus.
<https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma/kulttuuri-nuoriso-ja-liikunta-asiat>
- Valtioneuvosto. (2020). *Koronakriisin vaikutukset ja suunnitelma epidemian hallinnan hybridistrategiaksi*. Exit- ja jälleenrakennustyöryhmän 1. vaiheen raportti. Valtioneuvoston julkaisuja 2020:12. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-894-6>

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta. (2020). *Ohjaamojen asiakaspalaute – kevät 2019*. <https://www.ely-keskus.fi/documents/41721792/43135034/Kev%C3%A4t+2019+palaute.pdf/4a287c03-b47a-5a8e-5eeb-791651eb2bc5?t=1611149720185>

Tietoa nuorista. (4.2.2021). *Nuorisobarometri 2020 ja Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2020 julkaisutilaisuuden ajankohdat päätetty*.
<https://tietoanuorista.fi/nuorisobarometri-2020-ja-lasten-ja-nuorten-vapaa-aikatutkimus-2020-julkaisutilaisuuden-ajankohdat-paatetty/>

Vilka, H. (2015). *Tutki ja kehitä*. PS-kustannus

Vilka, H. (2007). *Tutki ja mittaa*. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Tammi

Vilka, H. (n.d.). *Tutki ja mittaa*. Määrällisen tutkimuksen perusteet.

<http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>

Liite 1: Kysymykset kehittämistiimiläisille

Mitä Ohjaamon sisältöihin ja palveluihin liittyvää toivot nuorilta kartoitettavan?

Mitä Ohjaamon toimintamuotoihin, palvelumuotoihin tai toiminnan toteuttamiseen liittyvää toivot nuorilta kartoitettavan?

Mitä sähköisiin kanaviin ja erilaisiin sosiaalisiin medioihin Ohjaamon toiminnan kannalta liittyvää toivot nuorilta kartoitettavan?

Mitä muuta koet Ohjaamon toiminnan kannalta tärkeäksi kartoittaa

Liite 2: Kyselyn saatekirje/tiedote

Kyselyn saatekirje/tiedote

Hei sinä 18–29-vuotias, ajatuksiasi tarvitaan!

Lähialueellesi on tullut tai tulossa uusi nuorten palvelu- ja neuvontapaikka, Ohjaamo.

Nyt tarvitaan sinun ajatuksiasi toiminnan kehittämiseen.

Vastaa nopeaan kyselyyn ja vaikuta siihen, millaista palvelua ja toimintaa Ohjaamoon tulee.
(Linkki alempana)

Jos Ohjaamo ei ole vielä tuttu juttu, niin tässä siitä muutama sananen:

- Ohjaamo on kaikille alle 30-vuotiaille tarkoitettu palvelu- ja neuvontapaikka.
- Ohjaamoita on laajasti ympäri Suomen.
- Jokaisen Ohjaamon tarkempi sisältö muodostuu alueen nuorten toiveiden ja tarpeiden mukaan.
- Ohjaamossa saa maksutonta tukea, neuvontaa ja ohjausta monenlaisissa asioissa.
- Ohjaamossa työskentelee asiantuntijoita eri aloilta ja siellä on mahdollista hoitaa esimerkiksi Kela-asioita, työllisyysasioita, opintoihin ja hyvinvointiin liittyviä asioita.
- Ohjaamoon voit tulla varaamalla ajan tai vain astumalla ovesta sisään.

Kyselyn voit aloittaa suoraan tästä <https://link.webropol.com/s/ohjaamokysely2021>
tai tiedotteen lopussa olevasta linkistä.

Vastaaminen on vapaaehtoista ja täysin anonyymia

Kyselyyn vastaaminen on täysin vapaaehtoista, eikä siinä kysytä henkilötietoja eikä muita tunnistettavia tietoja.

Kysymyksiä on kymmenen ja vastaaminen kestää muutaman minuutin.

Kyselyyn osallistuminen tai osallistumatta jättäminen ei vaikuta esimerkiksi mahdollisiin arvosanoihisi, oikeuteesi tukiin tai palveluihin.

Ohjaamoiden suunnittelussa ja kehittämisessä on tärkeässä osassa nuorten mukanaolo ja nuorten mielipiteen kuuleminen. Vastaamalla kyselyyn annat tärkeää tietoa Ohjaamon toimintaa suunnitteleville siitä, millaista sisältöä ja toimintaa nuoret Ohjaamoon toivovat.

Ohjaamotoimintaa lähellä sinua

Urjalan, Akaan ja Valkeakosken kunnat ovat siis yhdessä suunnittelemassa ja kehittämässä alueellesi PoVer-hankkeen (ESR) koordinoimana Ohjaamotoimintaa. Valkeakosken toimipiste avautui alkuvuodesta, ja Akaan ja Urjalan toimipisteet avautuvat myös tämän vuoden aikana. Yhdessä nämä kuntien toimipisteet muodostavat Ohjaamo Etelä-Pirkanmaan.

Kyselyyn pääset tästä: <https://link.webropol.com/s/ohjaamokysely2021>

Kyselytutkimus toteutetaan PoVer -hankkeen (ESR) toimeksiantona sosionomiopiskelijan opinnäytetyönä.

Tutkimuksen tulokset julkaistaan kevään 2021 aikana.

Lisätietoja kyselystä:

Milla Huovinen, sosionomiopiskelija/HAMK

milla.huovinen@student.hamk.fi

Liite 3. Kyselylomakkeen kysymykset

1. Olen lukenut kyselyn tiedotteen ja suostun osallistumaan kyselytutkimukseen

2. Olen iältäni (alle 18-vuotiaat ja yli 30-vuotiaat ohjataan kyselyn loppuun)

1. alle 18 vuotta (-> ohjaa kyselyn loppuun)
2. 18–20 vuotta
3. 21–23 vuotta
4. 24–26 vuotta
5. 27–29 vuotta
6. 30 vuotta tai enemmän (-> ohjaa kyselyn loppuun)

3. Olen

1. mies
2. nainen
3. muu tai ei määritelmää
4. ei valintaa
5. en halua kertoa

4. Ohjaamot edistävät nuorten opiskelu- ja työllisyysmahdollisuuksia.

Valitse näistä 1–8 tärkeintä aihealuetta, joihin sinä toivoisit Ohjaamossa annettavan tukea, opastusta ja neuvontaa?

1. ammatinvalinta
2. urasuunnittelu
3. jatko-opinnot, jatko-opintojen suunnittelu
4. opintoihin hakeutuminen
5. opintojen suorittaminen
6. työnhaku
7. CV:n laadinta, työhakemuksen laadinta
8. työelämässä toimiminen, ”työelämän pelisäännöt”
9. yrityksen perustaminen/toiminimen perustaminen/kevytyrittäjyys
10. erilaisten lomakkeiden täyttäminen
11. työkokeilu
12. korttikoulutus, aiheesta:
13. Muuta, mitä:

5. Ohjaamoiden edistävät myös nuorten hyvinvointia.

Valitse näistä 1–10 tärkeintä aihealuetta, joihin sinä toivoisit Ohjaamossa annettavan tukea, opastusta ja neuvontaa?

1. asumiseen liittyvät asiat
2. erilaisten lomakkeiden täyttäminen
3. arjenhallinta, unirytm, nukkuminen
4. talousasiat, velkaneuvonta
5. kodinhoito (esim. ruoanlaitto, siivous)
6. syömiseen ja ravintoon liittyvät asiat
7. riippuvuudet (päihteet, rahapelit yms.)
8. ihmissuhteet (esim. parisuhteet, perhesuhteet, kaverisuhteet)
9. kuntoutustuki, työkyvyttömyyseläke
10. sairausloma (hakeminen, tuet)
11. seksuaali- ja sukupuoliasiat, ehkäisy, sateenkaariteemat
12. liikkuminen, kehon huolto
13. mielen hyvinvointi, mielenterveys
14. kehon hyvinvointi, terveydenhuolto
15. harrastukset ja vapaa-ajan vietto
16. kuntouttava työtoiminta
17. Muu, mikä:

6. Valitse ne sovellukset tai viestintäkanavat, joissa sinä toivoisit Ohjaamon työntekijöiden olevan tavoitettavissa:

1. Discord
2. Facebook
3. Google meet
4. Instagram
5. Puhelu puhelimella
6. Teams
7. Tekstiviesti
8. Sähköposti
9. Ohjaamon nettisivujen chat
10. WhatsApp
11. Zoom
12. Muun, minkä:
13. Ei missään näistä, koska: _____

7. Missä Etelä-Pirkanmaan Ohjaamossa sinä todennäköisimmin asioisit?

1. Ohjaamo Urjala
2. Ohjaamo Akaa
3. Ohjaamo Valkeakoski
4. En halua kertoa

5. en todennäköisesti asioisi missään Etelä-Pirkanmaan Ohjaamossa:
6. en osaa sanoa koska:

Liite 3/3

8. Mihin aikaan arkipäivästä todennäköisimmin kävisit Ohjaamossa

1. aamulla n.klo 8–10
2. aamupäivällä n.klo 10–12
3. päivällä n.klo 12–14
4. iltapäivällä n.klo 14–16
5. alkuillasta n.klo 16–17
6. illalla , klo 17 jälkeen

9. Asioisitko Ohjaamossa mieluiten

7. Etänä, online
8. Kasvotusten, livenä
9. Asioin mielelläni sekä etänä että kasvotusten
10. en osaa sanoa

10. Mitä muita toiveita sinulla on Ohjaamon toiminnalle?

1. Muita toiveita:

Hei sinä 18–29-vuotias, ajatuksiasi tarvitaan!

Lähialueellesi on tullut tai tulossa uusi nuorten palvelu- ja neuvontapaikka, Ohjaamo. Nyt tarvitaan sinun ajatuksiasi toiminnan kehittämiseen.

Vastaa kyselyyn ja vaikuta siihen, millaista toimintaa Ohjaamossa tulee olemaan!

Vastaamaan pääset alhaalla olevan QR-koodin kautta, tai menemällä osoitteeseen <https://link.webropol.com/s/Ohjaamokysely2021>

Jos Ohjaamo ei ole vielä tuttu juttu, niin tässä siitä muutama sananen:

- Ohjaamo on kaikille alle 30-vuotiaille tarkoitettu palvelu- ja neuvontapaikka.
- Ohjaamoita on laajasti ympäri Suomen.
- Jokaisen Ohjaamon tarkempi sisältö muodostuu alueen nuorten toiveiden ja tarpeiden mukaan.
- Ohjaamossa saa maksutonta tukea, neuvontaa ja ohjausta monenlaisissa asioissa.
- Ohjaamossa työskentelee asiantuntijoita eri aloilta ja siellä on mahdollista hoitaa esimerkiksi Kela-asioita, työllisyysasioita, opintoihin ja hyvinvointiin liittyviä asioita.
- Ohjaamoon voit tulla varaamalla ajan tai vain astumalla ovesta sisään.

Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja täysin anonyymia

Kyselyssä ei kysytä henkilötietoja eikä muita tunnistettavia tietoja. Kysymyksiä on kymmenen ja vastaaminen kestää noin 5 minuuttia. Kyselyyn osallistuminen tai osallistumatta jättäminen ei vaikuta esimerkiksi mahdollisiin arvosanoihisi, oikeuteesi tukiin tai palveluihin.

Ohjaamotoimintaa lähellä sinua – vastaamalla kyselyyn vaikutat toimintaan!

Ohjaamoiden suunnittelussa ja kehittämisessä on tärkeässä osassa nuorten mukanaolo ja nuorten mielipiteen kuuleminen. Vastaamalla kyselyyn annat tärkeää tietoa Ohjaamon toimintaa suunnitteleville siitä, millaista sisältöä ja toimintaa nuoret Ohjaamoon toivovat.

Urijalan, Akaan ja Valkeakosken kunnat suunnittelevat ja kehittävät alueelle PoVer-hankkeen (ESR) koordinoimana Ohjaamotoimintaa. Yhdessä kuntien toimipisteet tulevat muodostamaan Ohjaamo Etelä-Pirkanmaan. Kysely toteutetaan sosionomiopiskelijan opinnäytetyönä ja tulokset julkaistaan keväällä 2021 aikana. Lisätietoja kyselystä: Milla Huovinen, sosionomiopiskelija/HAMK milla.huovinen@student.hamk.fi

Liite 5.

Aineistohallintasuunnitelma

Huovinen

Aineiston yleinen kuvaus

Tutkimuksessa kerättiin tietoa verkkokyselylomakkeella. Lomakkeen kysymykset olivat monivalintakysymyksiä, sekä avoimia kysymyksiä. Kysely toteutettiin Webropol -kyselytyökalulla. Vastaaminen oli vapaaehtoista.

Vastaajilta ei kysytty henkilötietoja tai muita tietoja, joiden perusteella vastaukset olisi mahdollista yksilöidä tai vastaajat olisivat mahdollistaa tunnistaa.

Kyselyn kohderyhmänä olivat alueen toisen asteen oppilaitosten toisen vuosikurssin 18–30-vuotiaat opiskelijat, sekä alueen 18–30-vuotiaat työpajoihin osallistuvat. Lopullisessa raportissa ei mainita vastanneiden asuinpaikkakuntia, oppilaitoksia tai työpajoja nimeltä tai muutoin tunnistettavasti.

Tutkimusluvut

Tutkimuslupa anottiin jokaiselta organisaatiolta, jossa kysely toteutettiin. Lupa anottiin kuntien ja organisaatioiden hallintosäännöstä riippuen, joko toimialajohtajalta, tulosvastuualueen johtajalta tai yksikön johtajalta, tai muulta osoitetulta vastuuhenkilöltä.

Aineiston säilytys

Vastaukset kerättiin Webropol -kyselytyökalulla. Ko. kyselyyn ja sen vastauksiin pääsi vain tutkimuksen tekijä salasanalla kirjautumalla.

Analysointi ja kuvantamisvaiheessa aineistoa käsiteltiin Webropol -kyselytyökalulla sekä tutkijan henkilökohtaisella tietokoneella, joka on suojattu salasanalla.

Aineiston omistus- ja käyttöoikeudet

Aineiston omistus- ja käyttöoikeudet ovat vain tutkijalla.

Aineiston käsittely opinnäytetyön valmistuttua

Tutkimuksen kannalta oleellinen aineisto on siirretty opinnäytetyön tuloksiin raporttimuotoon ja alkuperäiset vastaukset hävitetään opinnäytetyön valmistuttua. Raportoituja tietoja on mahdollista hyödyntää myöhemmin.

Aineistosta on koottu myös infografiikka (liite 6.)

Etelä-Pirkanmaan Ohjaamon alueen nuorilta kysyttiin keväällä 2021, mitä toiveita ja tarpeita heillä on Ohjaamon toiminnalle.

Kohderyhmänä olivat alueen:

- toisen asteen 2. vuosikurssin 18 - 29-vuotiaat opiskelijat
- työpajojen 18 - 29-vuotiaat osallistujat

NÄIN NUORET VASTASIVAT

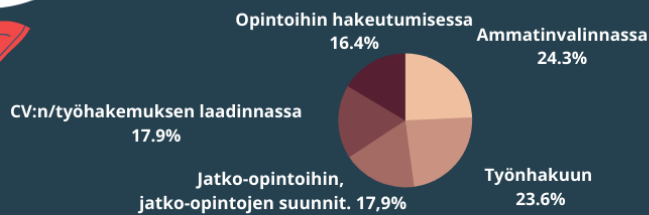
Vastaajia

47

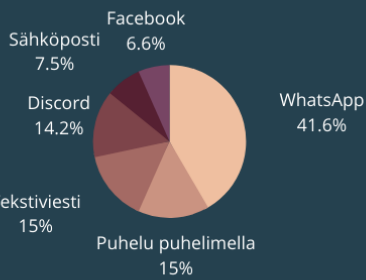
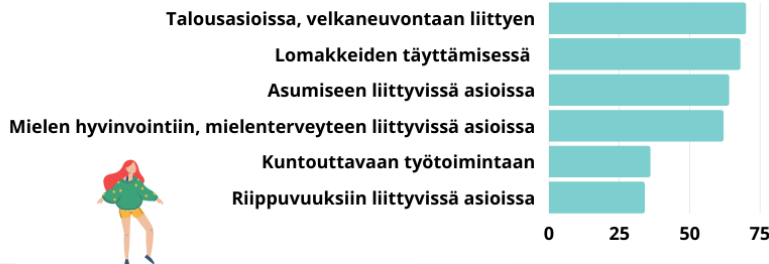
Vastausprosentti

18

Opintoihin ja työelämään liittyvistä aiheista, nuoret toivoivat ohjausta ja neuvontaa eniten:

Hyvinvointia edistävästä aiheista nuoret toivoivat ohjausta ja neuvontaa eniten:

Mieluisimmat sovellukset ja viestintäkanavat joilla nuoret pitäisivät yhteyttä Ohjaamon työntekijään.

Näitä toivottiin myös:

"Kivat ohjaajat"
"Rento, kotoisa, vuorovaikutus"
"Paljon näkyvää mainontaa ohjaamosta. Silleen, että kaikki tietävät, mikä on Ohjaamo ja missä se on. Kunnan mainokset siis."

Arkipäivänä nuoret todennäköisimmin asioivat Ohjaamossa klo 12 - 14

